CIRCULATION: 2,000 Copies

Filipina Esperantisto

Organ of the Philippines
Esperanto Association

Entered at Post Office at Manila as Second Class.

Vol. I, No. 7 FEBRUARY, 1908 20 centavos

Published by the Executive Committee of the Philippines Esperanto Association at McCullough Building : :

Adreso: P.O. Box 326, Manila

Annual Subscription ..... ₱ 2.00
Unu peso (₱1.00) egalvaloras 1026 spesojn

JARA ABONO—EKSTERLANDE: Ni akceptas deksep internaciajn respond-kuponojn.

DEKLARACIO

DE LA ESPERANTISTAJ GAZETISTOJ

La subskrivintoj, redaktoroj de esperantistaj gazetoj, promesas:—

1e. Klopodi por atingi en siaj gazetoj kiel eble plej grandan korektecon de la lingvo kaj obeadi la regulojn kaj Fundamenton de la Zamenhof'a lingvo Esperanto;

2e. Eviti ĉiujn farojn aŭ diskutojn, kiuj celadus iel ajn ŝanĝi la Zamenhof'an lingvon;

3e. Rekomendi nur eldonajojn, verkojn, gazetojn, kiuj same obeas la regulojn kaj Fundamenton de la Zamenhof'a lingvo: kaj se ili raportos pri aliaj, almenaŭ montri iliajn neakcepteblajn flankojn.

Al tiu ĉi Deklaracio ĝis nun aliĝis la sekvantaj el la nun ekzistantaj gazetoj esperantistaj:—

FILIPINA ESPERANTISTO

Lingvo Internacia.	Pola Esperantisto.
Juna Esperantisto.	Brazila Revuo Esper-
La Revuo.	Laboro. [antista.
Tra la Mondo.	The British Esperantist.
Esperanto Jurnalo.	German Esperantisto.
Internacia Scienca Revuo	Svisa Espero.
Espero Katolika.	Socia Revuo.
Casopis Ceskych Esper-	American Esperanto
antisto.	Journal.
Suno Hispana.	Amerika Esperantisto.
Bulgara Esperantisto.	Esperanta Ligilo.

NOTES AND COMMENT

We have every reason to be pleased with the progress the Esperanto movement is making here. That it has taken root in Manila was demonstrated by the enthusiastic meeting held at the Hotel de France on the 17th of this month: and reports from the provinces indicate the great interest being taken in various parts of the archipelago.

We are able to note the favorable reception that is being given by the tenor of so many letters daily received at our office and also by the demand there has been taken for Esperanto text-books, a demand that seems to be increasing daily.

The Association has many schemes under consideration with the idea of fostering the movement, by: aiding the formation of more groups; opening up means of practice; encouraging entertainments and theatrical sketches in the language: publication of text-books in native dialects, etc., all of which it hopes to be able to undertake at some early date. It must not be overlooked however that the Association is only six months old and has barely had time to get in touch with its most interested adherents on whom so much depend in making practical headway.

The new *Esperanto Konsulejo* that has been opened at the Hotel de France through the kindness of our *konsul*, Mr. Arnalot, bids to be of great utility to the cause. Its formation will give a place where transient Esperantists may meet our members and may be assured a welcome, but it is hoped as well that due to its central situation it will enable members to meet and practice the language orally during certain evenings. Later on it is intended to equip it as a reading room where all current Esperanto journals will be on file and a suggestion to purchase phonographic records of exercises and speeches in the new language is being taken up.

There is no doubt now about the future progress of Esperanto in these islands and we look towards the accomplishment of a large program in the near future feeling certain that the part the Philippines will play in the advancement of Esperanto will be considerable.

Digitized by Google

HISTORIO DE ESPERANTO

"Esperanto."

HISTORIA DEL ESPERANTO

Esp.-Hispanen: L. Llanso

La detalojn pri la antaŭ publika historio de Esperanto, tio estas de la naskiĝo de la ideo pri internacia lingvo ĉe D-ro Zamenhof ĝis la momento, kiam li, post longa laborado, publike eliris kun ĝi, oni trovos en la mirinda *Letero pri la deveno de Esperanto*, kiun posedi kaj tralegi devas ĉiu vera Esperantisto. Per la jenaj linioj, ni celas nur tre mallonge raporti pri la ĝisnuna historio de Esperanto. La unua broŝuro de D-ro Zamenhof aperis en 1887, la rusa cenzuro permesis ĝian aperon la 21an de Julio 1887. En la momento kiam eliris la "Lingvo Internacia de D-ro Esperanto," oni en la mondo parolis nur pri Volapük, kiu en la tiama tempo elvokadis grandan famon, sed post la jaro 1889, pro diversaj kaŭzoj, rapidege malsukcesis. Tuj de la naskiĝo de Esperanto, kelkaj Valapükistoj, frapitaj de la evidenta plibono de la lingvo, transiris al ĝi kaj sindone laboris por ĝia disvastiĝado, inter ili, la plej fama estas S-ro Einstein, kiu konvertis la Volapükistan klubon en Nürnberg kaj publikigis studojn kaj lernolibrojn pri la demando. Einstein estas unu el la unuaj batalintoj por Esperanto kaj al li la Esperantistaro ĉiam havis grandan dankadon. Bedaŭrinde, Einstein baldaŭ mortis, kaj kun li ankaŭ pereis la movado, kiun li instigis en Germanujo. Tamen, en Rusujo, la lingvo senbrue disvastiĝis, havante kiel solan rekomendon sian mirindan simplecon kaj logikecon. La unua Adresaro enhavas ĉefe Rusajn nomojn; ni tamen rimarkas en ĝi Francojn, inter kiuj S-ro de Beaufront. La 1an de Septembro 1889 aperas la unua Esperante redaktita jurnalo, nome *La Esperantisto*, dank' al la subteno de Einstein. Intertempe adeptoj publikigis tre modestajn lernolibrojn: samtempe aperas la unuaj verkoj de nia Esperanta literaturo: *Ham-*

Los detalles acerca de la historia del Esperanto antes de hacerse público, esto és del nacimiento de la idea sobre la lengua internacional, en el Doctor Zamenhof, hasta el momento, cuando él, después de larga labor, públicamente la dió á conocer, se encontrará en la maravillosa "Letero pri la deveno de Esperanto" (Carta sobre el origen del Esperanto), la cual debe poseer y leer desde el principio al fin todo verdadero esperantista.

En las presentes líneas nos proponemos aunque muy brevemente referir la historia del Esperanto hasta la fecha.

El primer folleto del Dr. Zamenhof apareció en 1887: la censura rusa permitió su aparición el 21 de Julio de 1887. Cuando salió á luz la Lengua Internacional del Dr. Zamenhof, todo el mundo hablaba solo del Volapük, que por aquel entonces alcanzó gran fama, pero que después del año 1889, por diversas causas declinó rápidamente.

Enseguida del nacimiento del Esperanto, algunos *volapukistas* impresionados por la evidente bondad del idioma, se pasaron á él y trabajaron sin descanso por su difusión, entre ellos, el de más fama es el Sr. Einstein, que convirtió al Club Volapükista de Nurenberg y publicó estudios y libros de ensenanza cuando hubo demanda. Einstein es uno de los primeros campeones del Esperanto y la colectividad Esperantista siempre estará muy agradecida á él. Desgraciadamente, Einstein murió pronto y con él también pereció el movimiento que había iniciado en Alemania. Sin embargo, en Rusia, la lengua se difundía silenciosamente teniendo como única recomendación su admirable sencillez y lógica. El primer Directorio contenía principalmente nombres rusos: pero también notamos algunos franceses, entre ellos el del Sr. Beaufront.

El 1.° de Septiembre de 1889 apareció el primer periódico redactado en Esperanto, llamado "La Esperantisto," gracias al apoyo de Einstein. De cuando en cuando los adeptos publicaban muy modestos libros de enseñanza y por entonces aparecieron los primeros trabajos de nuestra literatura Esperantista: "Hamleto" (Ham-

Digitized by Google

leto, de D-ro Zamenhof; *Iliado*, *Kaino* kaj la *Edziĝo de Figaro*, de A. Kofman; *Boris Godunov*, de Devjatnin, *Princino Mary*, de E. de Wahl: la *Liro de la Esperantistoj*, de A. Grabowski, k. t. p. Tiuj verkoj, nun klasikaj, vivigis la lingvon kaj ĝin riĉigis; ankaŭ aperis originalaj, versaj aŭ prozaj verkoj: ĉiuj Esperantistoj konas la belajn poeziojn, kiujn D-ro Zamenhof tiam verkis por vigligi la fervoron de siaj adeptoj. La propagando de Esperanto estis tre malfacila. *La Esperantisto* povis vivi nur dank' al la financa kunhelpo de Trompeter, al kiu oni ankaŭ ŝuldas la eldonon de la unua franca lernolibro (1892). Post la unuaj lernolibroj, la aŭtoro de la lingvo eldonis la "Duan Libron" sekvitan de "Aldono al la Dua Libro" en kiuj li klarigas siajn ideojn pri la estonta evoluado kaj disvolviĝado de la lingvo. En tiu tempo, la Amerika Filozofia Societo intencis organizi kongreson por esplori la demandon pri helplingvo. La dirita societo estis favora al Esperanto kaj D-ro Zamenhof anoncis, ke li fordonas la sorton de la lingvo al tiu kongreso, li konsilis, ke, se la Amerika kongreso ne okazos, la Esperantistoj mem fondu akademion aŭ ligon. La kongreso, pro nesufiĉeco de interesatoj pri la demando, ne okazis kaj, post la insistaj petoj de multaj Esperantistoj, D-ro Zamenhof informis, ke li proponas tian Ligon. La Ligo fondiĝis, sed, pro ne bona organizado, ĝi liveris nenian ŝatindan rezultaton pri la propagando kaj, kontraŭe, elvokis bedaŭrindajn interdisputojn, koncernante la demandojn pri reformoj. Post tia malfeliĉa provo, D-ro Zamenhof haltigis la aferon kaj la unua Ligo mortis apenaŭ post naskiĝo. Sed la disputoj pri reformoj ne ĉesis, ĉar, laŭ D-ro Zamenhof, la lingvo devis resti en provado dum kvin jaroj. Post tiu templimo, li decidis ekprovi fondon de Ligo sur alia fundamento. Tin Ligo konsistis simple el la abonintoj al la centra gazeto "Esperantisto;" ĝia ĉefa celo estis la reformado de la lingvo kaj ĝia propagandado Kelkaj fervoraj Esperantistoj tiam batalis kontraŭ la Ligo kaj ĝia reformemo, nome S-ro de Beaufront. Por fini tiajn disputojn, D-ro Zamenhof proponis, ke la Esperantistaro (t. e. la abonantoj de la gazeto) voĉdonu definitive pri tio. Per

let), del Doctor Zamenhof; "Iliado" (La Iliada), "Kaino" (Cain) y "Edziĝo de Figaro" (El matrimonio de Figaro), de A. Kofman; "Boris Godunov," de Devjatnin; "Princino Mary" (La Princesa María), de E. de Wahl: la "Liro de la Esperantisto," (La Lira de los Esperantistas) de A. Grabowski, etc. Estos trabajos, ahora clásicos, dieron vida á la lengua y la enriquecieron; también se publicaron trabajos originales en prosa y en verso: todos los Esperantistas conocen las hermosas poesías que el Dr. Zamenhof compuso entonces para alentar el fervor de sus adeptos.

La propaganda del Esperanto fué muy difícil. "La Esperantisto" solamente pudo vivir gracias al apoyo financiero de Trompeter á quien se debe también la edición del primer libro francés de enseñanza (1892). Después de las primeras obras de enseñanza, el autor de la lengua publicó el "Duan Libron" (Libro Segundo), seguido de "Aldono al la Dua Libro" (Adición al Libro Segundo), en los cuales aclaraba sus ideas sobre la futura evolución y el desarrollo de la lengua. Por aquel tiempo la Sociedad de Filosofía de América intentó organizar un congreso para explorar la necesidad de una lengua auxiliar. Dicha Sociedad estaba á favor del Esperanto y el Dr. Zamenhof anunció, que confiaba la suerte de la lengua á aquel congreso y aconsejó que los Esperantistas mismos fundarán una academia de la lengua, si el Congreso Americano no tenía lugar. El Congreso no tuvo lugar por falta de interesados en el asunto, y ante las insistentes demandas de muchos Esperantistas, el Dr. Zamenhof propuso una Liga. La Liga se fundó, pero á causa de su mala organización, no proporcionó ningún resultado satisfactorio para la propaganda, al contrario, provocó lamentables discusiones con las peticiones de reformas. Después de semejante desgraciada prueba, el Dr. Zamenhof la suspendió y la primera Liga murió apenas acabada de nacer.

Pero las discusiones acerca de las reformas no cesaron, puesto que, según el Dr. Zamenhof, la lengua debía permanecer en prueba durante cinco años. Después de este lapso de tiempo decidió intentar la fundación de la Liga sobre otras bases. Aquella Liga se componía simplemente de los abonados á la Gaceta central "Esperantisto" cuyo principal objeto era la reforma de la lengua y su propaganda. Algunos fervientes Esperantistas entonces lucharon contra la Liga y su tendencia reformista, especialmente el Sr. de Beaufront. Para concluir con tales disputas, el Dr. Zamenhof propuso que los abonados de la gaceta votaran definitivamente sobre el asunto.

Digitized by Google

157 voĉoj kontraŭ 107 (divididaj en tri malsamaj partioj), ĝi dicidis, ke "oni devas restigi sen ŝanĝe la ĝistiaman formon de la lingvo." (Novembro 1894). La disputado estis finita; nun oni povis pensi pri propagando kaj pozitiva laboro. En 1895, la rusa cenzuro malpermesis la eniron de "La Esperantisto" en Rusujon. La *ĵ*urnalo do malaperis kaj kune kun ĝi la lastaj elementoj de la Ligo. La situacio estis malfacila: oni povis timi, ke la anareto Esperantista, sen centra organo, meze de ĉiaj malhelpoj, baldaŭ disiĝos kai la afero pereos. Feliĉe, la gazeto estis anstataŭita de *Lingvo Internacia*, eldonita de la Upsala klubo, kaj la afero restariĝis iom-post-iom. En 1896, Esperanto, ekdisvastiĝis, en Francujo kie jam de longe laboradis S-ro de Beaufront. S-roj G. Moch, H. Bel, R. Lemaire, kapitano Ch. Lemaire, Roux, k. t. p. estis la unuaj pioniroj en Francujo kaj Belgujo.

Fine, en 1898, fondiĝas la *Societo por la propagando de Esperanto*, laŭ la iniciato de S-ro de Beaufront. Tio ne estis la unua propaganda societo, ĉar jam de 1894, ekzistis *Espero* en Peterburgo kaj izolaj grupetoj en Francujo, Svedujo kaj Belgujo, sed la Franca Societo instigis pli malfrue gravan kaj fortikan movadon, ne nur en Francujo, sed en alilingvaj landoj. En 1898, S-ro de Beaufront fondas la gazeton *L'Espérantiste* kaj publikigas lernolibrojn kaj utilajn propagandilojn. Iom-post-iom, tre malfacile, la helpoj alvenas. S-ro Ernest Naville, en 1899, prezentas Esperanton al la Franca Akademio de l' sciencoj moralaj kaj politikaj. Paroladoj okazas en kelkaj urboj, la gazetaro fariĝas iom pli favora: fine en 1900 fondiĝas la Pariza grupo, kaj, dank' al S-ro Méray, tiu de Dijon. S-ro Méray altiris al nia afero diversajn scienculojn, inter aliaj S-ro C. Bourlet. De nun, la movado prigraviĝas: grupoj multiĝas en la francaj urboj. La librejo Hachette prenas sur sin la presadon de lernolibroj kaj verkoj Esperantaj. La movado etendiĝas en Kanado, Belgujo, Svisujo, Bulgarujo, Hispanujo, Bohemujo: novaj *ĵ*urnaloj kreiĝas (*Lumo*, *Belga Sonorilo*, *Svisa Espero*, *Suno Hispana*, k. t. p.). La gazeto *Lingvo Internacia* transloĝiĝas en Parizo, kie S-ro Fruictier prenas ĝian gvidadon (1902). Unu jaron poste, kreiĝos la *Presa Esperantista Societo* en Parizo. Samatempe, Esperanto ekpenetras en Anglujon, kie ĝi baldaŭ alimilitas la tutan landon: en 1903 fondiĝas

Por 157 votos contra 107 (divididos en tres distintos partidos) se decidió que se debía conservar sin alteración la forma que entonces tenía la lengua." (Noviembre de 1894.) La discusión estaba concluida; ahora podía pensarse en la propaganda y en labor positiva. En 1895, la censura rusa prohibió la entrada de "La Esperantisto" en Rusia. La revista, pues desapareció y juntamente con ella los últimos elementos de la Liga. La situación era difícil; se podía temer que la pequeña comunidad esperantista, sin órgano central en medio de estas dificultades pronto desaparecería y la idea perecería.

Felizmente, la gaceta fué sustituida por la "Lingvo Internacia" publicada por el Club de Upsala y la idea renació poco á poco.

En 1896 el Esperanto comenzó á difundirse en Francia, donde ya de largo trabajaba el Sr. Beaufront. Los Sres. G. Moch, H. Bel, R. Lemaire, Capitán Ch. Lemaire Roux, etc., fueron los iniciadores en Francia y Bélgica.

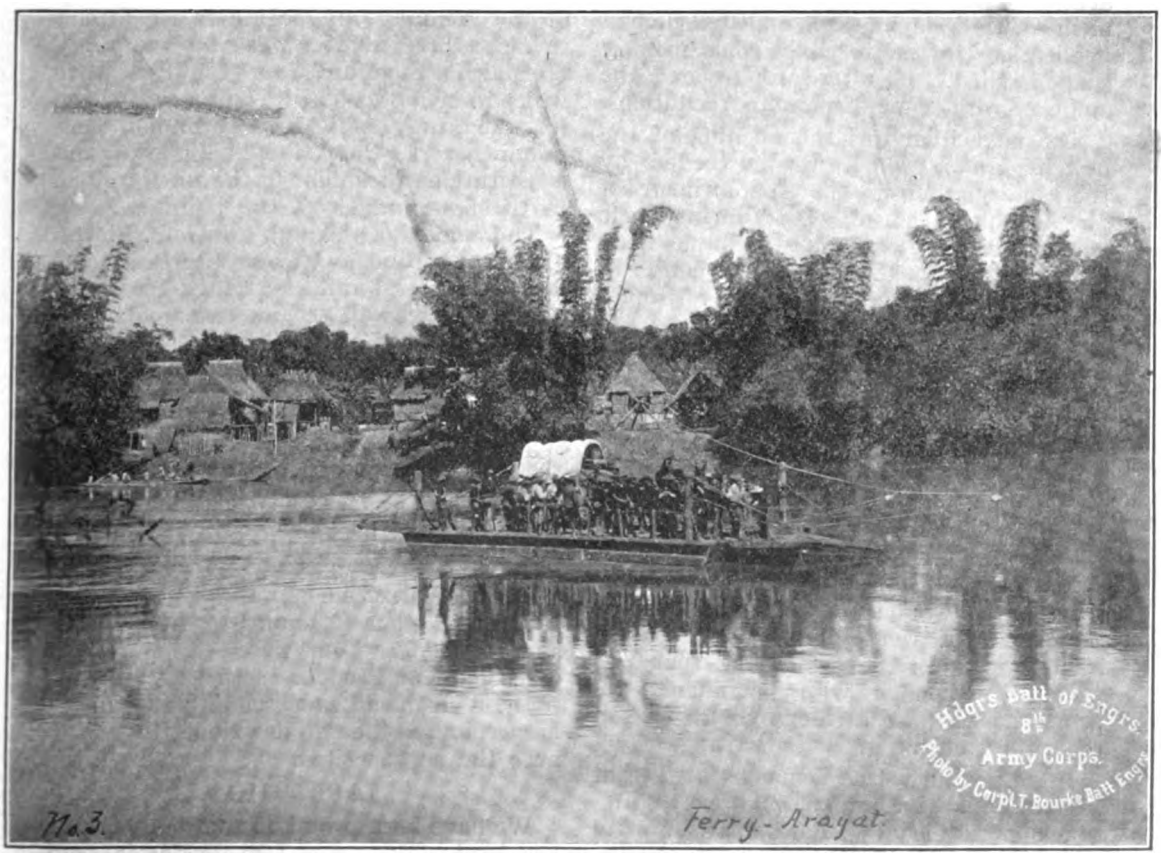
Finalmente, en 1898 se fundó la "Societo por la propagando de Esperanto," por iniciativa del Sr. de Beaufront. Esta no fué la primera sociedad de propaganda, pues ya en 1894 existía la "Espero" en Petersburgo y grupos aislados en Francia, Suecia y Bélgica, pero la sociedad francesa promovió mas tarde un grande y fuerte movimiento, no tan solo en Francia si que tambien en los demás paises. En 1898, el Sr. de Beaufront fundó la revista "L'Esperantiste" y publicó libros de enseñanza y útiles folletos de propaganda. Poco á poco, muy difícilmente la ayuda llegaba. El Sr. Ernest Naville en 1899 presentó el Esperanto á la Academia Francesa de Ciencias Morales y Políticas. Se dieron conferencias en algunas ciudades, comenzó la prensa á ser algo mas favorable; finalmente en 1900 se fundó el grupo de Paris, y gracias al Sr. Méray, el de Dijon. El Sr. Méray atrajo á nuestra idea diversos hombres de ciencias, entre otros al Sr. C. Bourlet. Desde entonces el movimiento tomó importancia: los grupos se multiplicaron en las ciudades francesas. La librería Hachette tomó á su cargo la impresión de libros de enseñanza y obras esperantistas. El movimiento se extendía por Canadá, Bélgica, Suiza, Bulgaria, España, Bohemia: se creaban nuevos periódicos (Lumo, Belga Sonorilo, Svisa Espero, Suno Hispana, etc.) La revista "Lingvo Internacia," fué trasladada á Paris y el Sr. Fruictier tomó su dirección (1902). Un año después se creó la "Presa Esperantista Societo" en Paris. Al mismo tiempo el Esperanto comenzó á penetrar en Inglaterra desde donde pronto conquistó todos los paises: en 1903 se fundó

Digitized by Google

gazeto *British Esperantist*, kiu kunfandigas la ĝistiaman *The Esperantist*. Dank' al la penado de S-ro Borel, Esperanto reenradikiĝas en Germanujo (*Germana Esperantisto*). Preskaŭ ĉiuj landoj unu post la alia estas atakitaj de la Esperantista fluo, kaj la faktoj estas tro proksimaj al ni por ne ni povu raporti detale pri ili. Ni nur citu en 1904 la unuan iom grandan kunvenon en Dover-Calais, kie oni principe decidis al Bulonjan kongreson, la revivigon de Esperanto en Rusujo kaj Skandinavio, la starigon de nia lingvo en Hispanujo, Japanujo, Ameriko, kaj Alĝerujo, fine la kongreson Bulonjan, kie estis akceptita la *Fundamento de Esperanto*, kiu proklamis la netuŝeblecon de nia lingvo, kaj estis elektita la *Lingva komitato*, post diversaj antaŭaj proponoj kaj pridisputoj en nia gazetoro. La Geneva kongreso kaj la de tiam okazintaj faktoj jam ne apartenas al la historio kaj estas en la memoro de ĉiuj Esperantistoj. Jen estas maldetale kaj resumitaj la seke ĉefaj okazintajoj de la historio de Esperantismo.—A. R.

la revista "British Esperantist" con la cual se refundió la hasta entonces "The Esperantist." Gracias á los esfuerzos del Sr. Borel, el Esperanto volvió á echar raices en Alemania (Germana Esperantisto). Casi todos los paises uno tras otro, fueron contagiados por la corriente esperantista y estos hechos están tan próximos á nosotros que no hay por que dar detalles de ellos. Solamente citaremos la primera convención de Dover-Calais en 1904 la cual dió por resultado, principalmente, el Congreso de Boulogne-sur-mer, el resurgimiento de Esperanto en Rusia y paises Escandinavos y la consolidación de nuestra lengua en España, Japón, América y Argelia. En el congreso de Boulogne fué aceptado el "Fundamento de Esperanto" que proclamaba la invariabilidad de nuestra lengua y fué elegido el "Lingvo Komitato" después de diversas ante proposiciones y previas discusiones en nuestra revista.

El congreso de Ginebra y los hechos ocurridos entonces ya no pertenecen á la Historia y están en la memoria de todos los Esperantistas. He aquí en conjunto y escuetamente resumidos, los principales episodios de la Historia del Esperantismo.

FERRY AT ARAYAT.

FILIPINUJA PRAMO

Digitized by Google

FEBRUARY MEETING OF P. E. A.

The last meeting of the Association took place at the Hotel de France on the 17th inst. It was noteworthy of the awakening interest being taken in the movement here that it should have been so well attended, one hundred and thirty-five members being present.

The President in opening the meeting outlined the four principal items that were to form the program, viz.: The opening of the Consulate; inauguration of the Consul, Mr. Arnalot; presentation of an Esperanto flag by Mr. Luis Llanso: and farewell to Dr. Yemans. He spoke of the progress made by the Association as being most gratifying and in testimony of the avidity with which the Filipinos are commencing the study he called upon Mr. McClellan to detail his experiences in Quiapo.

Mr. McClellan in response gave a very interesting account of Klubo N-ro 3 of which he is President and Honorary Instructor. He stated that he had an average attendance of sixty of his club members three days a week, and that he had applications for more than he could manage single handed. He afterwards favored the audience with some Esperanto recitations.

The next item was the opening of the new *Konsulejo* which was succeeded by the confirmation of the appointment of Mr. Arnalot as Consul. Dr. Yemans dwelt on the utility the consular system has been found to be to the Esperanto cause in Europe and elsewhere and how fortunate our Association was in its choice.

An Esperanto flag to wave outside the building was then presented by Mr. Luis Llanso, the President thanking the donor in a short speech in Esperanto.

The President then drew attention to the coming departure of Dr. Yemans and spoke of the efforts that the Doctor had so wholeheartedly given to the cause.

Mr. Charles S. Banks, also lauded Dr. Yemans' work in a short speech and moved a motion that a vote of thanks be passed in this connection, a motion that was promptly seconded with unanimous approval as was also a rider by Mr. Hixson that the same be given in writing.

In responding, Dr. Yemans stated that his trip would give him special opportunities to confer with leading Esperantists abroad which we could rely on him using to the best advantage in the mutual interests of our Association and Esperantism in Europe.

Besides Dr. Yemans, the "McClellan," took some other Esperantists from these shores among whom were Major Noble and Chaplain Pruden.

Dr. Yemans intends sending the *F. E.* an account of the trip describing in Esperanto the ports visited.

JAPANUJO

We have been promised some interesting articles in Esperanto from Professor Isao C. Saito of Yokohama dealing with the movement in Japan.

GROUP NEWS

NUEVA ECIJA

As a result of a flying trip to Nueva Ecija by Mr. McClellan on behalf of the Association, we understand a group is shortly to be formed at Gapán, whilst another one is under formation at Baluarte by Sr. Cipriano Pacheco.

CAVITE

A strong group has been formed at Cavite under the presidency of Mr. Bellinger. Among the first members are Mrs. Bellinger, Messrs. W. W. Harn, V. de la Rosa, José de la Rosa, F. Zapanta, Eriberto Antonio, Antonio S. Agustin, Graciano P. Santos, Gregorio Giron, Eusebio Alejo, Juan Espíritu and Manuel Ruiz.

SAN FERNANDO, PAMPANGA

Mr. Gabriel P. Flores writes to us:—"Our group for the present is composed of the eight members of the P. E. A. in this town and some twelve others, mostly students of the High School. As most of the members are beginners we intend to meet three times a week for the study of Bullen's Standard Course in Esperanto which in my opinion is the best introduction for the study of Cox's Grammar and Commentary. Our adopted by-laws and constitution are similar to the model given in the first number of the journal.

The officers of the club are G. P. Flores, President; Bibiano Reyes, Vice-President; and Simeon R. Morales, Secretary-Treasurer. Next week we will get our text-books and will begin study."

BAYBAY, LEYTE

The Baybay Esperanto Society are intent upon pushing ahead; the Secretary, Mr. Manuel Moraza, has just sent a large order for text books.

Digitized by Google

Meteorologia Kabla-Korespondado en la Ekstrema Oriento

Speciale verkita por la Filipina Esperantisto, de l'

REVERINDA PASTRO GEORGE M. ZWACK, S. J.,

Sekretario de l' Vetera Oficejo, Manila, Filipina Insularo

Kredeble estas, ke malmultaj el tiuj, kiuj profitas per veteraj antaŭsciigoj kaj ventegaj avertoj, eldonataj de l' diversaj Meteorologiaj Centroj en la Ekstrema Oriento, kaj ankoraŭ pli-malmultaj el la publiko ĝenerale, scias kiel multe ili estas ŝuldigataj—ne tiel multe al tiuj ĉi observatorioj, kies oficistoj nur faras siajn devigajn devojn—sed al du el la Kompanioj Kablaj, kiuj funciigas liniojn (kabloj telegrafaj) en tiuj ĉi regionoj (landoj), kaj kiuj, memvole kaj senpage, metadas siajn kablojn al la disponado de l' Meteorologiaj Servadoj: tiel ebligante tiujn ĉi ricevi la sciigojn necesajn por fari efikajn antaŭsciigojn. Tiuj ĉi du kompanioj estas: "Eastern Extension, Australasia and China Telegraph Co." (Orienta Entendaja, Aŭstralasia kaj Ĥinuja Telegrafia Kompanio) kaj la "Great Northern Telegraph Co." (Grandnorda Telegrafia Kompanio).

Por plene ŝati la servadon tiel farata al la publiko de tiuj ĉi korporacioj, ni devas kompreni la gravecon de raportoj telegrafaj por antaŭsciigi, kia estos la vetero, kaj, ankaŭ pripensi pri la afero de kosto de l' samo.

Veteraj antaŭdirajoj estas bazataj tute sur geografiajn kartojn sinoptikajn, kiuj elmontras la fariĝojn meteorologiajn kiuj ekregas, je horo decidita, super teritorio vasta (parto vasta de l' terglobo). Ceteraj fariĝoj egalante, ju pli granda ke tiu ĉi teritorio (tergloba parto) estas, kaj ju pli kovrata (servata) de oficejoj meteorologiaj kiuj raportas per telegrafo, des pli akurata kaj detala estos la antaŭsciigo.

Donita bona geografia karto sinoptika, eĉ homo de nur malmulta sperto estos ebligata fari tolereble bonan antaŭdiron, se li posedas iom da sciado teoria pri meteorologio: tamen, la pej lerta antaŭdiristo estas tute senpova, plejokaze, se li devas konfidi ekskluzive je siaj propraj observadoj.—Tial, estas klare, ke veteraj raportoj telegrafaj estas necesegaj por la meteorologia servado moderna.

Probablemente pocos de los que utilizan las predicciones y avisos de tifón dados por los diversos centros meteorológicos del Extremo Oriente, y más pocos todavía del público en general, alcanzan á comprender cuán agradecidos deben estar—no tanto á dichos Observatorios, que no hacen en esto más que cumplir con su deber—cuanto á dos de las Compañías Cablegráficas de estas regiones, las cuales, poniendo sus cables voluntaria y gratuitamente á la disposición de los servicios meteorológicos, facilitan á éstos la adquisición de los datos necesarios para la eficacia de sus predicciones. Estas dos Compañías son: la "Eastern Extension, Australasia & China Telegraph Company" y la "Great Northern Telegraph Company."

A fin de apreciar en su justo valor el servicio así prestado al público por estas corporaciones, debemos convencernos ante todo de la importancia de los reports telegráficos en orden á la predicción del tiempo y considerar luego la cuestión de coste.

Las predicciones del tiempo están fundadas enteramente en mapas sinópticos que presentan las condiciones meteorológicas dominantes en una hora determinada sobre un extenso territorio. En igualdad de circunstancias, cuanto más grande sea este territorio y cuanto mayor el número de las estaciones que envíen observaciones por telégrafo, tanto más exacta y detallada será la predicción.

Supuesto un buen mapa sinóptico, cualquiera que tenga un poco de experiencia podrá hacer una predicción bastante buena, con tal que posea un regular conocimiento teórico de meteorología; pero el más experto meteorologista se encuentra las más de las veces imposibilitado para la predicción del tiempo, si no cuenta con más medios que sus propias observaciones. De donde es evidente que los partes telegráficos del tiempo son esenciales para el servicio meteorológico de nuestros días.

Digitized by Google

Tamen, telegramoj estas multekostaj, kaj kablegramoj ankoraŭ pli tiele!—Koncerne la Centra Observatorio Manila'a, ne povas esti granda malfacileco pri raportoj de observatorietoj, interne la Insularo, tiel longe kiam la sistemo telegrafa estas posedata de l' Gubierno Insula. Tamen, tiuj ĉi raportoj kovradas (servadas) nor zonon cirkaŭ 12° da longeco kaj 6.5° da larĝeco (ĉe ĝia maksimuma larĝeco), kiu etendas je direkcio Sudoriente-Nordokcidente. Tokio (Japanujo) estus ja plibonstata: la ceteraj observatorioj, tamen, sin trovus malplibonstataj ol Manila, se ilia hejma sciiĝo ne estus plenigata per raportoj kabligataj de alilandaj terpartoj. Kaŭze de tio, estas facile kompreni, ke vasta kvanto da mateorologia kabla-korespondado inter la diversaj centraj oficejoj estas ne forigebla, por laboradi evike. Por doni ideon pri la reala kvanto da sciigado transigata tiele, sufiĉos citi la Observatorion Manila'an, atentigante, ke la samo sin aplikas rilate al Tokio, Shanghai, Taihoku, Hongkong kaj Phulien.

La Observatorio Centra de Manila ricevas ciutage la sekvontajn kabla gramojn:

JAPANUJO: du depeŝojn, ciu donanta la obervajojn de 10 Japanaj observatorioj, sin strečantaj de Numero ĝis Ishigakijima, kaj entenanta la Insulojn Bonin'ajn.

FORMOSA: du kablagramojn, ĉiu entenanta la observajojn de 4 observatorietoj en Formosa, kaj alian aron da 3 despeŝoj, ĉiu donanta la raportojn de 5 observatorietoj.

HINUJO: du senditajojn, ĉiu transiganta la raportojn meteorologiajn de 5 observatorietoj laŭ longe la marbordo Hina, de Shanghai ĝis Hongkong.

HINDO-HINUJO: du depeŝojn, ĉiu raportanta la staton de l' vetero ĉe 3 observatorietoj.

Interŝanĝe, la Centra Oficejo de l' Vetera Oficejo de l' Gubernio Filipina el—sendas la sekvontajn, ĉiutagajn bablagramojn:

Al HONGKONG, TAIHOKU (Formosa), SHANGHAI kaj TOKIO, du despeŝojn, ĉiu enhavanta la observajojn de Legaspi, Manila kaj Aparri.

Al SAIGON, PHULIEN (*Hindo-Hinujo*), HONGKONG, SHANGHAI kaj TOKIO: du depeŝojn, ĉiu donanta la veterajn farĝojn ce Manila.

Se ni kalkulas la vortojn laŭ la kutima maniero, por determini la sumon da kablaj taksoj: tio estas, kalkulante izolajn literojn kaj, ankaŭ, grupojn da ciferoj ne ekcedantaj (ne pli ol) kvin kiel unu vorto, ni trovos, ke enkalkulante laĉ iutagajn raportojn kaj okazajn tifonajn (ventegajn) aver-

Pero los telegramas son costosos, y los cablegramas mucho más! Respecto del Observatorio Central de Manila, no puede haber gran dificultad con respecto á los reports de las estaciones del Archipiélago, mientras las líneas telegráficas sean propiedad del Gobierno Insular. Pero estos reports cubren solamente una faja de 12° de largo y 6.5° de ancho (en su mayor anchura), que se extiende de SE á NW. Tokio estaría sin duda en mejores condiciones; pero las otras estaciones centrales se hallarían en una situación todavía peor que Manila, si su información local no se completara con partes cablegráficos de estaciones extranjeras. Por lo qué fácilmente se comprenderá ser indispensable para la eficacia del servicio una gran cantidad de correspondencia meteorológica trasmitida por el cable entre las diferentes Oficinas centrales. Para dar una idea del número de informaciones trasmitidas de esta manera, bastará mencionar el Observatorio de Manila, teniendo presente que lo mismo se puede aplicar á Tokio, Shanghai, Taihoku, Hongkong y Phulien.

El Observatorio Central de Manila recibe diariamente los siguientes cablegramas:

JAPON: dos despachos, dando cada uno las observaciones de diez estaciones japonesas que se extienden desde Nemuro hasta Ishigakijima, incluyendo las islas Bonin.

FORMOSA: dos cablegramas, cada uno de los cuales contiene las observaciones de cuatro estaciones de Formosa y otros tres despachos que dan, cada uno, los reports de cinco estaciones.

CHINA: dos mensajes, trasmitiendo cada uno los partes meteorológicos de cinco estaciones establecidas á lo largo de la costa de China desde Shanghai hasta Hongkong.

INDOCHINA: dos despachos, dando cada uno el estado del tiempo de tres estaciones.

En cambio, la Oficina Central del Weather Bureau del Gobierno de Filipinas remite diariamente los siguientes cablegramas:

A HONGKONG, TAIHOKU (Formosa), SHANGHAI y TOKIO: dos despachos, conteniendo cada uno las observaciones de Legaspi, Manila y Aparri.

A SAIGON, PHULIEN (Indochina,) HONGKONG, SHANGHAI y TOKIO: dos mensajes, cada uno de los cuales da las condiciones meteorológicas de Manila.

Si contamos las palabras según la manera usual para determinar el coste de los cablegramas, esto es; tomando como una palabra así las letras aisladas como los grupos de números que no pasan de cinco cifras, hallaremos que entre los reports diarios y los avisos de tifón que se envían de vez en

Digitized by Google

tojn, la meteorologia kabla-kosespondo sumas pli 66,000 vortoj, ĉiujare ricevitaj, kaj preskaŭ 47,000 vortoj senditaj. Se ni num memoras, ke estas ses meteorologiaj centroj en la Ekstrema Oriento, ĉiu el kiuj estas servata similemaniere, ia ideo formiĝas pri la grandega sumo da tiaj depeŝoj kiuj pasas per la sistemo telegrafa de unu au la alia, aŭ ambaŭ, el la Kompanioj cititaj.

La verkanto de tiu ĉi artikolo ne konas la financan staton de l' ceteraj servadoj meteorologiaj en la Ekstrema Oriento; tamen, li ja scias, ke la kosto de tiuj ĉi depeŝoj estos impostego por la tezorujo de l' Insularo Filipina, neniel tro plena kiel ĝi efektive, estas. *Tamen, kiel dirite, la tuta servado estas farata absolute senpage.* Meze la kriegoj rilate al la egoismo de l' korporacioj de servado publika, estas granda helpajo, vidi du multepovajn organizadojn fari tiajn valorajn donacojn al la bonstato ĝenerala. Ke tio ĉi ne estas afero laŭkutima, jam estas farita dolorplenege evidenta per nia malprospero atingi multege malpligrandajn cedajojn de l' "Commercial Pacific Cable Company" (Komerca-Pacifica Kabla Kompanio), kaj la "Deutsch-Niederlandische Telegraphen Gesellschaft" (Germana-Holanda Telegrafa Kompanio) rilate al ĉiutagaj raportoj de l' du observatorietoj en la insuloj de Guam kaj Yap, respektive. Rabato da 50% estis ja cedita volonte; tamen, eĉ per tiu ĉi rabato, ĉiutagaj raportoj estas eksteraferaj (nefareblaj).

Mi povus citi multajn aliajn favorojn faritaj al la Vetera Oficejo ĉe Manila de l' Eastern Extension, Australasia & China Telegraph Company—la Great Northern ne havas oficejon ĉe Manila, nek kabloj en la Insularo—sed mi timas lacigi la leganton. Sufiĉas diri, ke en la Insularo, ĝi transigas la ĉiutagajn observadajojn de l' tri observatorietoj, kaj, multfoje, tiam, kiam la Insulaj Kabloj je la sudo estis interrompitaj, S-ro H. W. Jones, la estro ĉe Manila, plej malavare venis al la helpo de l' Vetera Oficejo, tilate al ciuj observatorietoj, kiujn oni povas atingi, voje liaj kabloj.

cuando, la correspondencia meteorológica por cable de Manila alcanza una suma anual de 66,000 palabras recibidas y unas 47,000 palabras trasmitidas. Si recordamos ahora que existen seis centros meteorológicos que funcionan del mismo modo, podremos formarnos una idea de la fabulosa suma de mensajes que cruzan ambas ó una sola de las líneas de las dos Compañías arriba mencionadas.

El que estas líneas escribe no conoce el estado financiero de los otros servicios meteorológicos en el Extremo Oriente: pero sabe que el coste de estos despachos sería una carga abrumadora para el Tesoro de las Islas Filipinas actualmente exhausta de fondos.—*Pero como ya se ha dicho, todo el servicio se presta gratuitamente!!!*—En medio del clamoreo universal contra el egoismo de las corporaciones de utilidad pública, es ciertamente un consuelo muy grande ver que dos poderosas organizaciones contribuyen tan valiosamente al bien general. Que nuestras palabras no deben tomarse como puro cumplimiento, se ha hecho por desgracia patente con la imposibilidad en que nos hemos encontrado de obtener concesiones mucho menores de la "Commercial Pacific Cable Company" y la "Deutsch-Niederlaendische Telegraphen-Gesellschaft" con respecto á los partes diarios de las dos estaciones que el Weather Bureau mantiene respectivamente en las Islas de Guam y Yap. Se ha hecho, es verdad, voluntariamente una reducción de 50%; pero aún con esta reducción es muy costoso mantener correspondencia meteorológica diaria con dichas estaciones.

Podría mencionar otros muchos favores hechos al Weather Bureau de Manila por la "Eastern Extension, Australasia & China Telegraph Company"—la "Great Northern Telegraph Company" no tiene oficina en Manila, ni cables en el Archipiélago—pero temo cansar al lector. Baste decir que dentro del Archipiélago trasmite dicha Compañía las observaciones diarias de tres estaciones, y que, repetidas veces, cuando los cables del Gobierno han quedado interrumpidos por el Sur, Mr. H. W. Jones, el Administrador General en Manila, se ofreció generosamente á trasmitir al Weather Bureau las observaciones de todas las estaciones meteorológicas que podían comunicarse con Manila por medio de sus cables.

En la Marta numero ni publikigos la unuan parton da grava artikolo, kiu priskribos tutnovan aparaton por doni, aŭtomate, averton de malsupreniro de l' barometro au barografo. Tiu ĉi unua parto estos sekvota en la Aprila numero de la dua parto de l' samo, kiu estos plene ilustrata.

Tiu ĉi duparta artikolo estis speciale verkita por la "Filipina Esperantisto" de Pastro Zwack, la lerta Sekretario de l' Meteorologia Observatorio ĉe Manila, kiu

Digitized by Google

estas entuziasmega Esperantisto. Ĝi ja estas preta por publikigi, sed, bedaŭrinde, ni ne havas la spacon disponebla ĉe tiu ĉi momento.

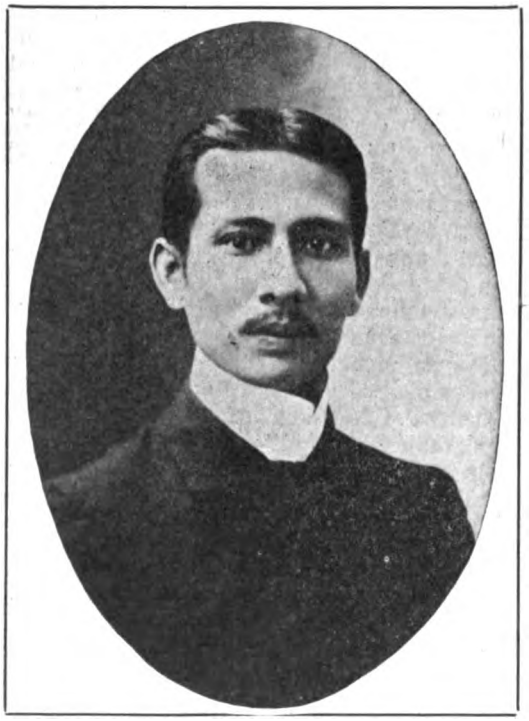
Ĉiuj meteorologistoj ŝatos la gravecon de tia avertilo, ĉar, per ĝi, oni estos ebligata doni pli precizan antaŭsciigon pri la vetero, kiu certigos la plibonan protekton al homoj kaj proprajo kontraŭ tiaj malfeliĉegoj kiu okazis, ekzemple, antaŭ ne longe, ĉe Hongkong.

Por ke ĉiuj havu plenan profiton de tiu ĉi grava antaŭenpaŝo pri la meteorologio, ni publikiĝos la artikolon trilingve—Angle, Hispane kaj Esperante.

Tiu ĉi estas el montrajo de niaj penoj kaj klopodoj por fari la "Filipina Esperantisto" valora al la legantaro, kaj por montri ke ni, kvankam en isola angulo de l' mondo, preskaŭ sen ia instruado Esperanta, krom tiu, kiun ni ricevis per legado, ĝis antaŭ ne longe, de malmultaj kaj elementaj lernolibroj, penadas, kaj penados, esti taŭgaj Esperantaj propagandistoj.

Kiel pruvo ke ni vigle laboradas, ni invitas la atenton, kun iom da fiereco, al la kreskado de nia anaro.

Diputados de la Primera Asamblea Filipina que son miembros de la "Filipina Esperanta Asocio."

HON. FERNANDO M.ª GUERRERO
Diputado por el Distrito Sur de Manila.

Es licenciado en derecho, inspirado poeta y periodista filipino, habiendo dirigido por algunos años el popular periódico filipino *El Renacimiento*, que es el de mayor circulación en las Islas Filipinas.

HON. MACARIO ADRIÁTICO
Diputado por Mindoro.

Es licenciado en jurisprudencia, notable periodista en castellano y tagalog, habiendo dirigido varios periódicos que se han publicado en Filipinas, y es además profesor de derecho en el colegio *La Jurisprudencia*.

Reproducimos por cortesía de los editores los anteriores clichés del Album Historico de la Primera Asamblea Filipina obra recien publicada é impresa esmeradamente.

Digitized by Google

Meteorological Cable-Correspondence in the Far East

SPECIALLY WRITTEN FOR THE FILIPINA ESPERANTISTO

Probably few of those who profit by the weather forecasts and storm warnings issued by the several meteorological centers in the Far East, and still fewer of the public in general, are aware of the extent to which they are indebted—not so much to these observatories, who are merely doing their bounden duty—but to two of the Cable Companies operating lines in these regions, who, by voluntarily and gratuitously placing their cables at the disposal of the Meteorological Services, enable these to obtain the data necessary for efficient forecasting. These two companies are: the "Eastern Extension, Australasia & China Telegraph Co." and the "Great Northern Telegraph Co."

In order to fully appreciate the service thus rendered to the public by these corporations, we must realize the importance of telegraphic reports for forecasting and also consider the question of cost.

Weather predictions are based entirely upon synoptic charts, which exhibit the meteorological conditions prevailing at a given hour over an extended territory, other conditions being equal, the larger this territory and the more fully covered by stations which report by wire, the more accurate and detailed will be the forecast. Given a good synoptic chart, even a man of only slight experience is enabled to make a tolerably good prediction, if he possesses a fair theoretical knowledge of meteorology; but the most accomplished forecaster is perfectly helpless in most cases, if he must depend exclusively upon his own observations.—Hence it is clear that telegraphic weather reports are essential to the modern meteorological service.

But telegrams are expensive, and cablegrams still more so!—As regards Manila Central Observatory, there can be no great difficulty as to reports from stations within the Archipelago so long as the telegraph lines are owned by the Insular Government. But these reports cover only a belt about 12° long and 6.5° wide (at its maximum width), extending in a SE-NW direction. Tokio would indeed be in a much better condition, but the other Centrals in one decidedly worse, if their domestic information were not supplemented by cabled reports from foreign parts. Hence it is easily understood, that a vast amount of meteorological cable-correspondence between the different Central Offices is indispensable for efficient work. To give an idea of the actual amount of information thus transmitted, it will suffice to mention Manila Observatory, bearing in mind that the same holds true with regard to Tokio, Shanghai, Taihoku, Hongkong and Phulien.

Manila Central Observatory is in daily receipt of the following cablegrams:

JAPAN: two despatches, each giving the observations of 10 Japanese stations stretching from Nemuro to Ishigakijima, and including Bonin Islands.

FORMOSA: two cablegrams, each containing the observations of 4 stations in Formosa, and an other set of 3 despatches giving each the reports of 5 stations.

CHINA: two messages, transmitting each the meteorological reports of 5 stations along the Chinese coast from Shanghai to Hongkong.

INDO-CHINA: two despatches, each reporting the state of weather of 3 stations.

In return, the Central Office of the Weather Bureau of the Philippine Government sends the following daily cablegrams:

To HONGKONG, TAIHOKU (Formosa), SHANGHAI and TOKIO: two messages, each containing the observations of Legaspi, Manila and Aparri.

To SAIGON, PHULIEN (Indo-China), HONGKONG, SHANGHAI and TOKIO: two messages, each giving the weather conditions at Manila.

If we count the words according to the usual way of determining the amount of cable tolls, that is, reckoning isolated letters and also groups of figures not exceeding five as one word we find that between the daily reports and occasional typhoon warnings the meteorological cable-correspondence of Manila amounts to over 66,000 words per year received and nearly 47,000 words sent. If we now remember that there are six meteorological centers in the Far East, every one of which is served in a like manner, an idea may be formed of the tremendous amount of such messages passing over the lines of one or the other, or both, of the Companies mentioned.

Digitized by Google

The writer is not familiar with the financial status of the other Meteorological Services in the Far East; but he knows that the cost of these despatches would be a severe drain upon the Treasury of the Philippine Islands, none too replete, as it is.—*But, as stated, the whole service is rendered absolutely free!!!*—Amidst the hue and cry anent the selfishness of public service corporations, it is a great relief to see two powerful organizations make such valuable contributions toward the general welfare. That this is not a matter of course, has been made painfully evident by our failure to obtain vastly smaller concessions from the "Commercial Pacific Cable Company" and the "Deutsch-Niederlaendische Telegraphen-Gesellschaft" with regard to daily reports from the two stations which the Weather Bureau maintains respectively on the Islands of Guam and Yap. A rebate of 50% was indeed granted willingly; but even with this reduction daily reports are out of question.

I could mention many other favors done to the Weather Bureau at Manila by the Eastern Extension, Australasia & China Telegraph Company—the Great Northern Telegraph Company has no office at Manila, nor cables in the Archipelago—but I fear to tire the reader. Suffice it to say that within the Archipelago it forwards the daily observations of three stations, and that repeatedly when the Government cables in the south were interrupted, Mr. H. W. Jones, the Manager at Manila, most generously came to the aid of the Weather Bureau with regard to all stations which can be reached via his cables.

GEORGE M. ZWACK, S.J.,
Secretary, Weather Bureau.

Fortikejo "Santiago," Manila. La stona malsuprastrukturo estis konstruitaj dum la XVI'A centjaro.

FAREWELL DINNER AT THE KONSULEJO.—A farewell dinner was given to Dr. H. W. Yemans last night at the Hotel de France by Messrs W. D. Smith, president of the Philippine Esperanto Association, and Charles S. Banks, president of the Esperantista Scienca Klubo.

Other guests who were present to bid Dr. Yemans bon voyage were Dr. Felipe Zamora, vice-president of the association; W. H. Case, editor of Filipino Esperantisto; I Arnalot, Esperanto consul in Manila, and S. Garcia Roxas.

The Esperanto flag was conspicuous in the decorations, which, representing the spirit of Esperanto, were all in green, the color of hope.—*Manila Times*, Feb. 19.

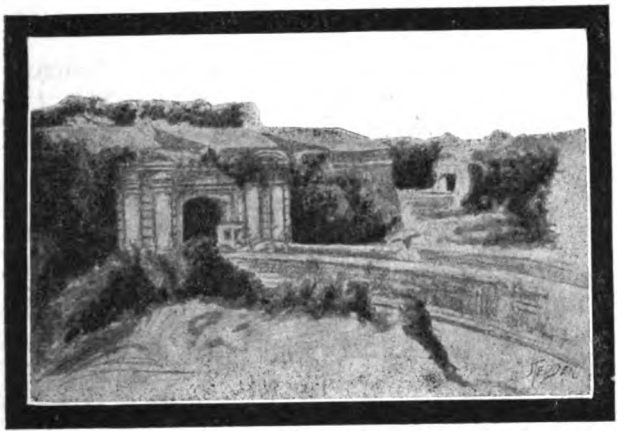
SENPAGE

"The Manila Merchants' Association," Manila, sendos senpage bonega libreton de pejzagoj Filipinujaj (Manila, the Pearl of the Orient, 60 pagoj, 12 x 20) al ciuj ke frue petas lin postkarte.

The following Esperantists desire to interchange postal cards with samideanoj in the Philippines.

S-ro Angel Novejarque, Tejedores 34-20, Valencia, Spain;
S-ro E. Stanley Alec, 98 Elm St., Burnley, Lanc's, England;
S-ro Karl Hearvatsch, Teplitz, Lorfupefft, Manzelburg, Germany;
S-ro Hugo Bar, Wresentorstrato 11, Dresden VI;
S-ro Volta Briggs, 2700 Hickman Avenue Rt. 1, Des Moines, Iowa, U. S. A.

Digitized by Google

La Muroj de Manila

de Majoro James C. Bush

Korpuso de Artilerio
Usona Armeo

Angle-Esperanten: CHARLES S. BANKS

Dum la monato de Majo, 1570, la Kapitano Juan Salcedo, la nepo de Legaspi la venkinto, estis sendita de Cebú al la Insulo de Luzon, por esplori la teritorion, kaj subigi ĝin al la rigeco Hispana.

Ŝajnas, ke malmulte da soldatoj, komanditaj de Martin de Goiti, kiu poste enpenetris la Pampanga'an provincon akompanis Salcedo'n norden. Goiti estis mortigita kia Marŝalo de Kampo dum la atako de la Ĥinanoj je 1574.

Ilin la enlandaj gentestroj, Lacandola, Raĵaho de Tondo, kaj sia nepo, la juna Raĵaho Soliman de Manila tre afable akceptis.

La vidaĵo de korpuso de soldatoj Eŭropaj, armitaj kiel estis la kutimo je la 16ª centjaro devis esti impresinta profunde tiujn gentestrojn; aliemaniere, ne ŝajnas kredeble ke ili estus konsentinta, sen provi ian kontraŭstaron protestan transdoni sian landon, cedi sian sendependecon kaj fariĝi regatojn de alialandaj enpenetristoj.

Pactraktaĵo estis subskribita kaj aprobita per interŝanĝo de gutoj da sanĝo: promesoj de rekompenso estis faritaj al la familio de Lacandola, sub ĵuro, kune kun liberigo de depago je eterne.

Sciigita pri la okazintaĵoj en Luzon, Legaspi iris Manila'an, prenis formalan posedon de la ĉirkaŭa teritorio, anoncis Manila'n kiel kapitolo de l' Insularo, kaj proklamis la regecon de la Reĝo de Hispanujo sur la tuta grupo da l' insuloj.

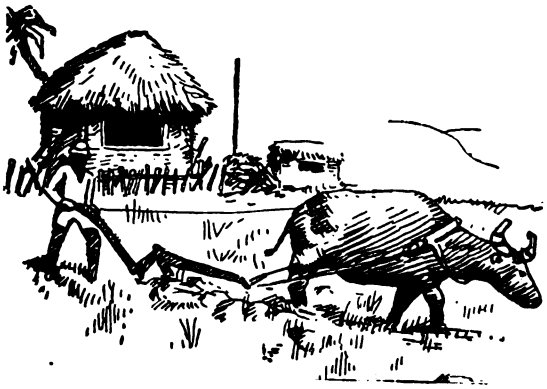
Gaspar de San Agustin, priskribanta pri tiu epoko, skribis: "Legaspi ordonis la enlandanarojn ke finu la konstruon de la fortekaĵo kiun oni estis konstruanta ĉe la elfluo de l' rivero Pasig, por ke la artilerio de lia reĝa moŝto povu esti starigata tie por defendi la havenon kaj urbon. Li ordonis ilin, ankaŭ, konstrui grandan domon interne de l' muroj por esti la propra domo Legaspi'a, kaj alian grandan domon kaj preĝejon por la pastroj, k.t.p. Aldoni al tiuj ĉi grandaj domoj, li diris al ili, ke oni konstruu 150 loĝejojn de malgraneta grandeco por loĝigi la ceterajn Hispanojn. Ĉion da tio ĉi ili tuj promesis fari: tamen, ili ne obeis, ĉar la Hispanoj mem estis dirigitaj fini la laboron, rilate al la fortikaĵo."

La urba konsilistaro de Manila estis stariĝis je la 24ª de Junio, 1571. La jaro 1571ª ŝajnus, do, esti la dato de l' ekkomenco de la Fortikaĵo Santiago kaj la muroj de Manila. Tiuj ĉi primitivaj konstruaĵoj estis konstruitaj de ligno. La unuaj ŝtonmuroj starigitaj sur la ensinto (F. enceinte) ŝuldis sian devenon, oni kredas, al la klopodoj de l' reginto, Santiago de Vera. Perez Dasmariñas, kiu alvenis je 1590, daŭrigis kaj plibonigis tiujn ĉi murojn. kaj ankaŭ finis la starigon de l' ŝtona Fortikejo Santiago.

Eble estas, ke la konstruo de tiuj ĉi konstruaĵojn estis rapidigita pro la okazintaĵoj de 1574, la epoko kiam la posedado estis nesukcese disputita de konkuranta militiro sub la komando de l' Hino Li-mahong. Lia ŝiparo konsitis el 62 milita ĝunkoj (*h*ina velŝipo), havantaj en tiuj ĉi 2,000 maristojn, 2,000 soldatojn, ian aron da metiistoj, kaj ĉion, kion oni povus kunporti kun si, per kio gajni kaj organizi imperion.

(Daurigota)

Digitized by Google

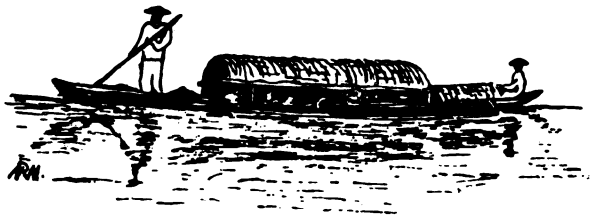

SKIZOJ DE LA KAMPARO FILIPINUJA

Digitized by Google

Parolado de S-ro S. Garcia Roxas

26 an de Januaro, dum la konveno de la Klubo Esperantista, N-ro 3.

Mi ĉiam sentas ĝojon kiam mi aŭdas paroli iom pri la afero de nia kara lingvo Esperanto, ĝojo alvenita el la granda estimo kiun mi havas por tiu ĉi lingvo. Mi ĉiam havas plezuron, kiam miaj samideanoj vizitas min kaj parolas kun mi pri tiu ĉi afero. Sed mia ĝojo estis grandega, kiam mi vidis ke ni jam havas esperantan asocion, kiu kvankam nove fondita, estas la plej granda esperanta asocio en la Oriento.

Tie ĉi mi vidas plezure al multaj gesamideanoj de nia esperanta asocio, kaj tie ĉi mi vidas multajn gesinjorojn kiujn mi kredas, havas grandan deziron lerni la esperantan lingvon. Al ĉiuj mi kore salutas.

S-ro McClellan, Prezidanto de tiu ĉi nova grupo, petis min ke mi diru iom da vortoj pri la utileco de Esperanto, kaj mi, kvankam mi scias, ke kelkaj el miaj aliaj gesamideanoj povas fari tiun ĉi laboron pli bone ol mi, mi plenumas lian deziron ĉar li diris ke mi faru iom por helpi lin en tiu ĉi afero.

Kion mi povos diri pri la utileco de Esperanto kiu ne estas ankoraŭ konata? Multajn gazetojn esperantajn oni trovas en ĉiu parto de la mondo, kaj ili jam diris, ke la lingvo estas utila. Multaj esperantistoj, kiuj estas Advokatoj, Kuracistoj, Ingenieroj, Komercistoj, k.t.p., ankaŭ diris, ke la nova internacia lingvo estas utila: tial, ĉion kion mi diros tie ĉi estas jam de kelkaj jaroj konata.

Ĝi estas utila por la scienculoj ĉar ili povas koni sciencajn verkojn skribitaj de fremdaj scienculoj. La "Internacia Scienca Revuo" estas tre bona scienca jurnalo. Ĝi, kvankam estas presita en Francujo, ne estas farita nur por la francaj scienculoj sed por la amantoj de la scienco en la tuta mondo. Verkoj de fremdaj scienculoj estis tradukitaj al la lingvo esperanto kaj publikigitaj en gazetoj kiuj troviĝas ne nur en Eŭropo kaj Ameriko, sed ankaŭ en Japanujo kaj Aŭstralio. Ĉiuj povas ilin legi kaj kompreni, ĉar Esperanto estas tiel facila, ke ne estas necese lerni ĝin longa tempe por scii ĝin bone; postulas nur la helpon de malgranda vortaro.

Hispana esperantisto S-ro Codorniu, Ingeniero de Arbaroj, parolante pri la utileco de Esperanto diris, ke nia lingvo estos unu el la plej grandaj agentoj por la progresado de la homaro.

Rusa esperantisto S-ro Elleder, Ĉefarbarestro, diris al mi poŝtkarte ke li estas pasia admiranto de tiu ĉi mirinda kaj utila ligilo de homaro, Esperanto, kiu permesas korespondadi kun loĝantaro de preskaŭ la tuta mondo.

Franca esperantisto D-ro Fruitier diris, ke dank' al la lingvo Esperanto li povis interparoli kun Sveda kuracisto pri medicinaj aferoj, ĉar tiu ĉi kuracisto ne parolas la francan lingvon, kaj nur la svedan kaj esperantan lingvojn.

Francaj verkoj estas skribitaj nur por la francoj kaj por la fremduloj kiuj legas france. Rusaj, germanaj, anglaj, italaj, kaj hispanaj verkoj ne estas skribitaj por ĉiuj; sed la esperantaj verkoj estas skribitaj por la tuta homaro, por la granda lando esperantista eltrovita de la nova Kolumbo D-ro Zamenhof (kiel diris D-ro Mayor de Kembriĝo).

Por la komercistoj Esperanto estas tre utila, kaj mi estas certa ke multaj komercistoj korespondadas esperante. Ili trovas tion ĉi pli oportune, ĉar lernante Esperanton ne estas plu necese lerni multajn malfacilajn lingvojn por korespondadi kun fremdaj komercistoj.

Sed por la vojaĝantoj, Esperanto havas grandan utilecon. Oni diris al mi ke multaj turistoj kiuj vizitis Eŭropon kaj Amerikon konante tie neniun, estis en ĉiuj landoj tre bone akceptitaj. La turisto nur prenis kun li la adresaron de D-ro Zamenhof, kaj kiam li vizitis ian urbon ekzemple Parizon, li legis en la adresaro la nomon kaj adreson de unu esperantisto en Parizo; li vizitis tiun samideanon, kaj post kelkaj minutoj, jen du novaj sed jam karaj amikoj! Esperanto unuigis ilin! La parizano diris al li kiu hotelo estas la plej bona, la plej malkara; kaj donas al li ĉiujn sciigojn kiujn li povas bezoni. Kiam li vidis sinjorojn uzante la verdan stelon, li kurage salutis ilin kaj parolis kun ili; tiuj sinjoroj estas samideanoj kaj respondis al li afable.

En ĉiuj la Universitatoj kaj Municipalaj lernejoj de Francujo oni instruas esperanton: en la malnova Universitato de Kembriĝo kaj multaj Universitatoj kaj lernejoj de Granda Britujo, Germanujo, Svisujo, Aŭstrujo kaj aliaj landoj, oni instruas esperanton. Se tiu ĉi nova lingvo internacia ne estas utila, la scienculoj de tiuj Universitatoj, la profesoroj de tiuj lernejoj ne instruus ĝin.

Mia babilado fariĝis jam tre longa kaj mi debas ĝin finigi. Mi do finiĝos, dezirante al tiu ĉi nova grupo grandan sukceson! Ke ĉiuj la anoj de tiu ĉi grupo lernu kore la esperantan lingvon. Poste, ili estos utilaj al ĉiuj, kaj ankaŭ al ni la membroj de la Filipina Esperanta Asocio, helpante nin pri la disvastiĝado de Esperanto en mia patrujo filipina.

Digitized by Google

FAKO DE LA LERNANTOJ

Where does Mr. N. live? I wish to visit him.	Kie loĝas S-ro N.? Mi volas viziti lin.	Donde reside el Sr. N.? Yo quiero visitarle.
Is Mr. N. at home? Does he receive?	Ĉu S-ro N. estas hejme? Ĉu li akceptas?	Está en casa el Sr. N.? Recibe?
When can one certainly find him at home?	Kiam oni povas certe trovi lin hejme?	Cuando se le podría encontrar con certeza?
Please announce me to him.	Mi petas, anoncu min al li.	Le ruego que me anuncie á él.
Have I the honor to speak to Mr. N?	Ĉu mi havas la honoron paroli kun S-ro N.?	Tengo el honor de hablar con el Sr. N.?
Someone is knocking: open the door.	Oni frapas, malfermu la pordon.	Llaman, abrid la puerta.
I am delighted to see you.	Mi estas ravita vidi vin.	Celebró ver á V.
I have not seen you for a whole century.	Tutan jarcenton mi ne vidis vin.	Hace un siglo que no le he visto (á V.)
Give a chair to Mrs. N., please.	Donu seĝon al S-ino M. Sidiĝu, mi petas vin.	Dé una silla á la Sra. M. Siéntese, haga el favor.
How is your health? and the children?	Kiel vi sanstatas? Kaj la infanoj?	Como está usted (de salud) Y los niños?
What (is the) news in your family?	Kiaj novaĵoj en via familio?	Que noticias tiene de su familia? (de V.)
No news—good news.	Neniaj novaĵoj—bonaj novaĵoj.	Ninguna noticia. Buenas noticias.
Of course you will dine with us?	Kompreneble vi tagmanĝos kun ni?	Por supuesto, usted come (comida de medio dia) con nosotros?
Why are you in a hurry? Remain one moment more.	Kial vi rapidas? Restu ankoraŭ unu momenton.	Por qué lleva V. tanta prisa? Espere V. todavía un momento.
I must leave. I have bored you enough.	Mi devas foriri; jam sufiĉe mi enuigis vin.	Debo marcharme; ya he molestado á V. bastante.
Don't also forget my modest little house.	Ne forgesu ankaŭ mian modestan dometon.	No olvide usted esta modesta casa.
Give up the hotel and lodge with me; "my house is your dwelling."	Forlasu la hotelon kaj loĝu ĉe mi: "mia domo estas via loĝejo.")	Déje el hotel y alójese en casa: mi casa es la suya (su domicilio de usted).
Waking and rising.	Vekiĝu kaj leviĝu!	Despiértese y levántese.
It is still too early.	Estas ankoraŭ tro frue.	Todavía es temprano.
Not at all: it is already time to get up.	Tute ne, jam estas tempo leviĝi.	Nada de esto; ya es hora (tiempo) de levantarse.
Not possible! Scarcely two hours ago I fell asleep.	Ne eble! Apenaŭ antaŭ du horoj mi ekdormis.	No esposible. Apenas hace dos horas que empecé á dormir.
Two hours! almost ten have indeed passed. Hurry up and dress yourself.	Du horoj! Pasis ja preskaŭ dek. Rapidu kaj vestu vin.	Dos horas! Han pasado ya casi diez. De prisa y vistase.
Why hurry? And at what hour do you get up?	Por kio rapidi? Kaj je kia horo vi leviĝis?	Para qué deprísa? Y á que hora se ha levantado usted?
I get up every day at seven o'clock.	Mi leviĝas ĉiutage je la sepa horo.	Yo me levanto diariamente á las siete.
Did you sleep well?	Ĉu vi bone dormis?	Ha dormido usted bién?
Very poorly: All night I hardly closed my (the) eyes.	Tre malbone, la tutan nokton mi preskaŭ ne fermis la okulojn.	Pésimamente, (yo) casi no he cerrado los ojos en toda la noche.
Bring my clothes, and have the barber come.	Alportu miajn vestojn kaj venigu friziston.	Tráeme mis vestidos y haz venir al barbero (rizador).

Digitized by Google

Shave me and cut my hair a trifle.	Razu min kaj tondu iom miajn harojn.	Afeítame y córtame un poco el cabello.
It is already time to go to bed. Are you sleepy.	Jam estas tempo kusiĝi. Ĉu vi estas dorma?	Ya es hora de dormir. Tiene usted sueño?
Yes, I always go to bed very early.	Jes, mi ĉiam kuŝiĝas tre frue.	Sí, yo siempre me acuesto muy temprano.
Is my bed now (already) ready?	Ĉu mia lito jam estas preta?	Está ya lista mi cama?
Put down the curtains and put out the candle.	Mallevu la kurtenojn kaj estingu la kandelon.	Baje las cortinas y apague la vela.
Do not forget to wake me at seven o'clock.	Ne forgesu veki min je la sepa horo.	No se olvide de llamarme á las siete.
What a noise in the corridor! After eleven o'clock!	Kia bruo en la koridoro! Post la dek unua horo!	Que ruido en el corredor! Después de las once!
Please do not wake me tomorrow even if I sleep until noon.	Mi petas vin, ne veku min morgaŭ, eĉ se mi dormos ĝis la tagmezo.	Le ruego que no me llame mañana aunque duerma hasta medio dia.
Will you then not eat breakfast?	Vi do ne matenmanĝos?	Ustéd, pués, no desayuna?
"He who sleeps—eats" says the proverb.	"Kiu dormas—manĝas" diras la proverbo.	"Quien duerme, come," dice el proverbio.
Good night, Sir, sleep well and sweet dreams.	Bonan nokton, S-ro, dormu bone kaj sonĝu dolĉe!	Buenas noches, Sr., duerma bien y sueñe dulcemente.
What weather (this) is today!	Kia vetero estas hodiaŭ?	Que tiempo hace hoy?
Do you think it will be fine weather?	Ĉu vi pensas, ke estos bela vetero?	Cree usted que hace buen tiempo?
I am afraid it will rain.	Mi timas ke pluvos.	Temo que llueva (lloverá).
We shall immediately have thunder and lightening.	Tuj ni havos fulmotondron.	Enseguida tendremos rayos y truenos.
Do you not see the rainbow? It always predicts good weather.	Ĉu vi ne vidas la ĉielarkon? Ĝi ĉiam antaŭdiras bonan veteron.	No vé el arco-iris? El siempre predice buen tiempo.
The weather is very speady.	La vetero estas tre konstanta.	El tiempo está muy fijo.
The barometer is falling. We shall soon have rain.	La barometro malleviĝas, baldaŭ ni havos pluvon.	El barómetro baja, pronto tendremos lluvia.
Some rain will not be prejudicial.	Iom da pluvo ne malutilos.	Un poco de lluvia no es mala.
We shall have a heavy frost tomorrow.	Ni havos morgaŭ grandan froston.	Mañana tendremos gran helada.
The rain has refreshed the air: everything flourished now and grows more rapidly.	La pluvo refreŝigis la aeron, ĉio floras nun kaj kreskas pli rapide.	La lluvia refrescó el aire, todo florece ahora y crece más rápidamente.
Spring is approaching: every thing is thawing.	La printempo proksimiĝas, ĉio degelas.	La primavera se aproxima, todo se deshiela.
What heat! I do not remember (of) such high temperature in Spring.	Kia varmego! Mi ne memoras tiel altan temperaturon en printempo.	Que calor! Yo no recuerdo semejante alta temperatura en primavera.
Please show me where is the road (to)	Volu montri al mi, kie estas la vojo ..... on?	Quiere usted enseñarme donde está el camino.....?
Which is the shortest road to.....?	Kiu estas la plej mallonga vojo en .....?	Cual es el camino más corto .....?
Does this road lead to .....?	Ĉu tiu ĉi vojo kondukas al .....?	Conduce este camino á .....?
You are on the right road.	Vi estas sur la ĝusta vojo.	Está V. en el verdadero camino.
You chose too lonely a road.	Vi elektis tro longan vojon.	Usted escogió el camino más largo.
Go always straight forward.	Iru ĉiam rekte antaŭen.	Vaya siempre derecho.

Digitized by Google

The third path to the left is the least steep.	La tria vojeto maldekstre estas la malplej kruta.	El tercer sendero á la izquierda es el menos pendiente.
Obey my advice and you will never loose the road.	Obeu mian konsilon, kaj vi neniam perdos la vojon.	Siga mi consejo y nunca perderá el camino.
Scarcely one kilometer remained.	Restis apenaŭ unu kilometro.	Apenas queda un kilómetro.
Before evening you can not reach the summit.	Antaŭ la vespero vi ne povos atingi la supron.	No podremos alcanzar la cima antes de la noche.
The road is too sandy for a bicycle.	Por bicikleto la vojo estas tro sabla.	El camino es demasiado arenoso para bicicleta.
Let us take (make) a short walk.	Ni faru malgrandan promenadon.	Demos un pequeño paseo.
Very willingly. Wait a moment; I will bring my cane.	Tre volonte, atendu momenton, ni alportos mian bastonon.	Con mucho gusto, espere un momento, llevaré mi baston.
Where shall me go?	Kien ni iros?	Donde iremos?
I am entirely at your disposition.	Mi estas tute al via dispono.	Estoy completamente á su disposición.
Let us go into the country.	Ni iru en la kamparon.	Vamos al campo.
I am afraid there is much dust on the roadway.	Mi timas, ke estas multe da polvo sur la ŝoseo.	Temo que haya mucho polvo en la calzada.
I would like to return home early.	Mi dezirus reveni hejmen frue.	Deseo volver á casa pronto.
What a beautiful day! For a long time now I have longed for Spring.	Kia bela tago! Jam de longe mi sopiris al la printempo.	Que hermoso día! Hace tiempo que suspiraba por la primavera.
This is the season I like best.	Tio estas la sezono, kiun mi plej multe amas.	Esta es la estación que yo mas amo.
Yes, everything in nature laughs: everything seems to be born again.	Jes, ĉio ridas en la naturo, ĉio ŝajnas renaskiĝi.	Si, todo rie en la naturaleza, todo parece renacer.
The leaves already commence to fall.	La folioj jam komencas defali.	Ya comienzan á caer las hojas.
The evenings now are long.	La vesperoj jam estas longaj.	Las noches ya son largas.
Winter has now (already) come: I like it the same as Summer.	Venis jam la vintro, mi amas ĝin same, kiel la someron.	Llegó ya el invierno, me gusta tanto como el verano.

(UNUA LEGOLIBRO)

CORRESPONDENCE

To the Editor "Filipina Esperantisto."

Dear Sir:—It was with great pleasure and profit that I read the excellent article in your December issue entitled "A Practical Method for Acquiring a Language" by Commissioner Forbes, for which all those who are engaged in the learning of languages ought to, and doubtless will thank both the *F. E.* and the Commissioner.

As a student of modern languages I had formulated a plan of study, which, although not worked out, was in idea similar to that of Commissioner Forbes, and by means of which I was enabled to make much greater and more satisfactory progress than before I employed it.

Esperanto already has an excellent textbook which follows practically, the same lines as those indicated by Commissioner Forbes. That book is Cox's Grammar, and by using it according to the plan given in the article one will be able, unquestionably, to acquire a thorough mastery of Esperanto with rapidity and ease.

Yours,

—✦— C. M.

A REQUEST

Fredriksberggade 28,
Kopenhago, 21-1-08.

La Redakcio "Filipina Esperantisto"

Kara Samideano:

La Redakcio de "Helpa Lingvo" estus al vi tre dankema si vi bonvole sciigus en via gazeto ke "H. L." tre multe deziras konstantan kunlaboraton de via lando; principe ni estus feliĉaj pro informoj pre la esperanta movado en la Filipinaj Insuloj.

Kun kara anta˘a danko mi restas via sincera samideano, *K. Bendix.*

Digitized by Google

How to Acquire Fluency in Esperanto

First, what book should you begin with? The ideal reading book would, of course, be one which could be used from the very beginning of one's Esperanto study, as a companion to the *Ekzercaro* or whatever other preliminary text-book one might be studying. It would be carefully arranged, and would begin with very short, simple anecdotes, and proceed with gradually increasing difficulty to longer and more elaborate stories. Such a book has just been published. It is called UNUA LEGOLIBRO, *gradigitaj Legajoj kun Frazlibro kaj Modeloj de Leteroj*, and is written by D-ro Kabe. It consists of four parts—*Anekdotoj; rakontoj kaj diversajoj; Noveloj kaj Fragmentoj; Frazlibro kaj Leteroj.* It is tastefully and progressively arranged, and as to style, what better guarantee could one have than the name of Kabe? We are sure learners could not do better than begin with this book, and afterwards take up the study of the *Fundamenta Krestomatio.*

Now comes the question, How can the reading book best be used in order to get the quickest and most satisfactory results? First think what results you are aiming at. Briefly, you want to accustom your ear to spoken Esperanto, so that you can understand when others speak to you: you want to accustom your tongue to speaking Esperanto distinctly, so that others can understand when *you* speak to *them;* you want to obtain a useful and copious store of Esperanto words and expressions; and, finally, you want to be able to think clearly in Esperanto on any subject in which you are interested, and to express those thoughts in clear, simple, international Esperanto. Such is your goal, and at first it may seem distant. But every goal can be reached in time, and the more carefully you direct your steps towards it, and the more vigour and keenness you put into your stride, the sooner and the quicker you will get there.

What, then, are the steps to be taken along the way to fluency? The first two results—familiarity of ear and tongue with the language—you will attain simultaneously by reading aloud, at first slowly and deliberately, and with somewhat exaggerated precision, and afterwards, as your skill increases and practice forms the habit, gradually more rapidly and fluently, until finally you will find yourself automatically pronouncing quite correctly and readily, with your mind free to attend to the selection and arrangement of the words to express your thought.

In order to assimilate thoroughly the words and expressions you meet, it will not be enough for you merely to read an anecdote through once, and then immediately proceed to the next. You should first read through fairly quickly the piece you are studying in order to get a general idea of it. On the way you should note or mark specially any new words or expressions, and realize their meanings.

Having once read the piece through thus, you should begin again, and now you come to the real beginning of your practice. Since your wish is to get quickly permanent possession of an adequate vocabulary, you must from the outset be careful to imagine vividly what you are reading. You must, so to speak, see with the mind's eye, hear with the mind's ear, feel with the mind's touch, taste with the mind's tongue, and smell with the mind's nose the sights, sounds, feelings, flavours, and perfumes you read about! This is difficult at first—and tiresome, alas!—to many, but perseverance will increase your imaginative power to an extent that will astonish you. When you meet with a new word, and have found out its meaning, see if you can find some relation of sound or spelling between it and its English equivalent. For instance, *domo* suggests *domestic*, and domestic has to do with house: *pura* obviously makes you think of *clean; kolera* calls to mind *choleric;* and so on.

If you can't find some such link between the words, never mind: they are useful helps to memory, but not absolutely indispensable. What *is* indispensable to fluency in Esperanto, though, is the ability to associate the Esperanto word with its corresponding mental image. If you want to learn the word *pomo*, apple, think of a juicy russet, bite into it with your mental teeth, and refresh your inward thirst with its fresh juice. As you perceive—or try to perceive—mentally its qualities, say to yourself aloud: *pomo, bela pomo, bongustega pomo, dika ronda pomo;* and so forth. If you want to learn the word *kolera*, angry, imagine to yourself somebody else being angry. Don't imagine *yourself* as angry!

Digitized by Google

You should, of course, be calm, and trying to pacify the "*kolerulon!*" Say *Trankviligu, mia kara, ne koleru! Kial tia kolero? Foriĝu vian koleron! Estu malkolera!* And so on. This may seem rather ridiculous—to some; and from the description may appear to be a trivial way of learning. What if it *is* laughable? Put some fun into your study and you'll make double the progress you would otherwise make. Of course you are not bound to any rules: you may choose for yourself your mental images, and make them as interesting or as you please. Your vocabulary at first will be painfully scanty, but the exercise, if persisted in with vivid imagination, will soon give you a good store of words, and the principles which it embodies are the basis of most of the improved modern methods of teaching languages. Learn to imagine vividly, and you will soon be able to speak fluently!

Sentences or expressions you can assimilate in a similar manner, and in order to imagine vividly whole phrases and paragraphs you should continually ask yourself questions by means of the various interrogatives—*cu, kio, kial, kiam, kie(n), kiu(n)*, &c. You will thus not only be fixing in your memory the mental images corresponding to the words, but you will also be gradually acquiring skill and readiness and discrimination in thinking and speaking Esperanto. Ask concrete questions, and give concrete answers, making both questions and answers gradually more and more difficult. Say: *Kion li faris? Kie okazis tio? Kial li iris tien? Kian formon (koloron, odoron (k.s.), havis aŭ havas tiu objekto? Kion li diris, celis, pensis, intencis, k.t.p., k.t.p.?* The material for your answers you will find in the very words of the piece you are studying. Be leisurely at first. Make sure of one anecdote and the words and expressions it contains before you go on to the next.

Take each new word or expression thus in turn, and finally each sentence. When you have thoroughly realised a sentence, try to repeat it from memory. You will find this an easy matter after the continual questioning to which you have subjected yourself. Then treat the next sentence similarly. After that try to repeat the two sentences from memory, and if time and inclination allow, go on until you have thoroughly mastered the whole piece. Be leisurely and deliberate. There is no need to hurry.

If you are not zealous enough to start by practising alone, see if you can't get someone else to practise with you, and then have a race for fluency together. But, as soon as you can, do some practice alone. It will help you immensely. With the short pieces at the beginning of the book the above method can be followed out in detail, sentence by sentence. As the pieces grow longer and your skill increases the practice should be abridged. Instead of repeating sentence after sentence, repeat, or at any rate sum up, paragraph by paragraph. Then imagine you are telling the story to a fellow-Esperantist. You can do that as often as you like, for your imaginary Esperantist never gets bored. You can do it as you walk, or tram, or train to business, or while you are waiting for somebody. You can try your skill at describing to yourself what you see as you go along the street, your fellow travellers, your business, your favourite subjects, and so forth, as your power becomes greater, and greater it most certainly will become if you persevere. Make the practice as *varied* and as interesting as you can, but don't forget the *one* aim—fluency.

These "auto-conversational" practices can be extended in many ways. You probably read some daily newspaper or other. Why not make a habit of translating—internationally and non-idiomatically—a paragraph or so every day from the most interesting article? Why not try to sum up briefly in Esperanto what you have read of interest in it? Nobody need know you are doing it, there is no bother of writing down what you are thinking, and the habit of putting into clear Esperanto matter which is often far from clear in English is bound to affect your mind beneficially all round.

When you get still more skilful in manoeuvring Esperanto thoughts, try and think out in Esperanto some problem suggested by your newspaper or other reading. Or think out something in connection with your group's propaganda schemes; for every true Esperantist is, in duty bound, a keen propagandist, bubbling over with ideas for the good of the cause!

Finally, if your zeal be great, and you can infect others with it, try to teach a friend the language, get him to practise similarly, either with himself or with you, or both. Soon there will be enough of you to start and carry on successfully an Esperanto Debating Club, or at any rate an informal conversational club where conversation about some definite topic or topics would be persistently carried on. If suitable subjects cannot be thought of otherwise, the various Esperanto gazettes—*Lingvo Internacia, Tra la Mondo, La Revuo*, and, of course, your national organ—will

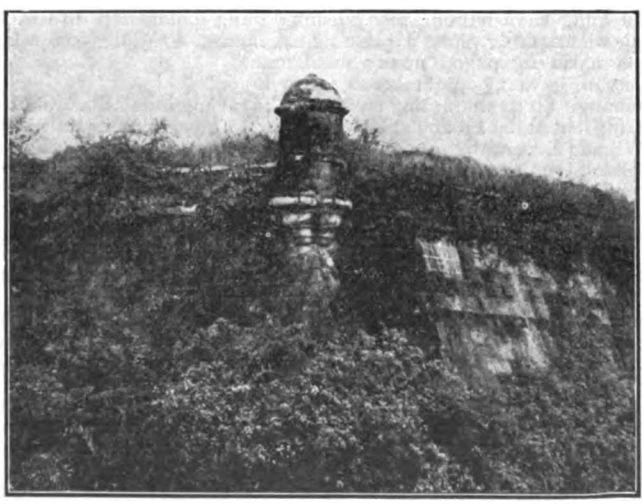
Digitized by Google

afford plenty of material. English should be utterly barred from the club proceedings, which should throughout be as informal and brotherly as possible consistently with efficiency, in conformity with the liberty and good comrades which characterise true Esperantism.

The matter has been dealt with at some length, but please do not imagine that we are counselling *everybody* to start forth with an uninteresting daily drill for fluency, working right through the method from start to finish. Each one should merely select for himself those suggestions which suit his stage of progress and particular mental temperament. The method is given here, but the manner and result of the application of the method rest with you. If you have but little time at your disposal, practise a little; if you have plenty of leisure, be more ambitious in the scope of your efforts. You can progress just as fast—or just as slowly—as you please. And hold fast to the idea that persistence in the right sort of practice must inevitably produce right results.

Many Esperantists hesitate to talk Esperanto with fellow-countrymen, even when they have the opportunity of so doing, because they feel they cannot readily call to mind the various words and phrases needed to carry on even an ordinary conversation. And even if they do make a start they speedily relapse into their mother tongue, with the weak lament that they have not had sufficient opportunities of practising. *O tempora, O mores! Kiu volas, tiu ja povas!*

Only by continual practice in combining roots to meet the actual needs of expression of definite thought can one hope to acquire an adequate vocabulary and a true feeling and discrimination for the force and adaptability of Esperanto words. We submit the above method as a helpful means of such practice, and we think that the man who says he gets no opportunity of Esperanto speech has only himself to blame. If you want conversation, and are debarred by circumstances from getting the real thing, use your imagination and go in for auto-conversation!—W. MANN, *in British Esperantist.*

Angulo de l' antikva Manila'a urbmurego.

Digitized by Google

Ang "Wikang Esperanto"

Talumpating ibinigkas ni G. H. Cruz sa "Liceo de Manila" niyaong ika 26 ng buwang tinalikdan.

MGA KAGINOHAN:—Bago ko simulán ang aking pagsasaysáy, ay pahintulutan ninyóng tugunín ko ang mga dî karapatdapat na pagpuring ibinigáy sa akin ng kaibigan ko't kapanalig na si Mr. McClellan.

Sinabi sa inyó nang ginoóng itó, na akó raw ay siyáng magbibigáy dilág, sa pamamagitan ng aking katalinuhan, sa ikapagpápalaganap ng Wikang Esperanto dito sa Pilipinas. Iya'y dî totoó, sapagka't lahát nang masasabi ko sa inyó ngayón ay magiging parang mapangláw na anino ngâ lamang ng maningning na paliwanag ni Mr. McClellan tungkól sa bisà ng Wikang Esperanto na nasapian pa ngâ ng mga maliwanag at tumpak na pagbibigkás ng wikang iyán ni Bb. Felicidad Zamora at kayo'y nasiyahang lubós ayon sa pagkamatyag ko.

Dahil diyán ay walâ akóng ibáng maipaliliwanag sa inyó kundî ang kung bakit kami'y nagsusumakit nang pagpapalaganap ng Wikang Esperanto rito sa Pilipinas, ganoóng dito sa atin, tangî sa sariling wikà, ay mayroón pa tayong mínanang wikà sa mga kastilà, at ang wikang inglés na ipinipilit sa ating siyáng gawíng wikang pangkalahatán dito sa watak-watak na mga pulô ng Pilipinas.

¿Bakit kamí nagsúsumikap upáng ang Wikang Esperanto, na sa bigláng tingín, ay waring dî na natin kinákailangan pa sa ngayón? Marahil itó ang naisaisip nang maraming dî nakatátalós ng bisa't kapakanán ng wikang iyán.

Pag-áaralan kong ihanay sa inyó, ang tugón namin sa tanóng na iyán. Ang Wikang Esperanto, mga ginoó, ay dî isáng wikang ginágamit sa alin mang bayan, kundî iyán ay isáng wikang utang sa matalinong isip at katiyagaáng walang katulad ni Dr. Zamenhof. Ang wikà ngang iyán ay gawâ niya; nguni't dî siyá *kumatha* ó kayâ *lumalang* ng mga salitâ at sa pamamagitan ng mga salitang ito'y bumuô siyá ng isáng wikà; hindî, kundî ang ginawâ niya'y kumuha sa mga ugat ng ibá't ibáng wikang ginagamit sa ibá't ibáng bayan ng Sangdaigdig, at sa pamamagitan ng mga ugat na iyán ay gumawâ siyá ng mga kaparaanáng mágamit ng kahit sino sa pagpapahayag ng isáng kurò, isáng damdamin at isáng inaadhikâ.

Sa makatwid: ang salitang iyán ay dî ngâ kinathâ kundî iniayos alinsunod sa katwiran, sang-ayon sa tinátawag na *lógica*.

Iya'y pinagsumakitan ni Dr. Zamenhof sapul pa nang siya'y batà, at niyaóng taóng 1887 lamang inilathalà niyá ang unang kasulatan hingil sa wikang ginawâ niyá.

Ang wikà ngang iyán ay kasalukuyang lumalaganap ngayón sa bayán-bayán ng Kalunuran at Silangánan. Sukat ang másabi ko sa inyó, mga ginoó, na sa Francia lamang, iyáng bayang pinagmumulán ng mga bagong kurò at siyáng may gawâ ng lalong dakilang bagay sa *Historia* na ito'y ang pagpapakilala sa madlâ, sa pamamag-itan ng katwiran, na ang tao'y pantay-pantay; sa bayan ngang iyán, ay may apat na pûng kapisanang *esperantista* na sa araw-araw ay nagsúsumakit upáng ang tinurang wika'y lumaganap. At sa Rusia, Alemania, Inglaterra, América del Sur, Suecia, Bélgica, España, Estados Unidos at ibá pa, ay marami na ring mga kapisanang nakatayô, at ganoon din namán sa karatig nating bayang Hapón, na mahigít sa limáng libo ang náaanib sa limang kapisanang *esperantista* na doo'y nátatatág, at dito namán sa atin, na halos kákahapon pa lamang nákilala iyán, ay mayroon nang tatlóng Kapisanang nátatatag na sa araw-araw ay lumúlusog at lumálagô.

Sa bagay na iyán kung kayâ naming pinagsúsumakitang ipalaganap dito sa Pilipinas ang Wikang Esperanto. Kung ang wikang ito'y pinag-áaralan ng isá, dalawá ó tatlóng bayan lamang, ay dî na kailangang pag-gugulan pa natin ng pagod upang maalaman.

Nguni't hindî ganyan, gaya ng ipinatalastas ko sa inyó.

Sa mga bayang binangit ko ay maraming *revista* ó pahayagang inilalathalà ukol sa pagpapalaganap ng wikang tinuran. At ang ilán sa ibá't ibáng aklát at mga tulâ ng mga banság na mánunulat at manunula'y nasasalin na ngâ sa Wikang Esperanto. Anopa't sa ganitóng kaparaanán, ang pagtamó ng karununggan ng isáng marunong ng wikang iyán ay maykagaanán, pagka't yaóng mga kathang isinulat, sa halimbawà, ng isáng ruso at isinalin sa Esperanto, ay mábabasa ng hapón, kastilà, inglés, alemán, tagalog, bisayà, ilokano't ibá pa, na maalam ng Wikang Esperanto.

¿Kailán natin mákikita, mga ginoó, na ang mga sariling kathâ nati'y mabasa ng isáng ruso ó ng isáng haponés kayâ? ¿Sa papaanong paraán mákikilala sa mga bayánbayánang iyán ang *Nena at Neneng* at *Banaag at Sikat* natin, sa halimbawà? Tangî sa rian, may malakíng kagaanán sa kanilá ang pagsasalin ng mga aklát na iyán sa kanikaniláng wikà.

Sa pahaláw lamang, ay inilarawan ko sa inyó ang kapakanán at kapakinabangáng matatamó natin sa pag-aaral ng wikang iyán. Lalò na't higít, mga ginoó, sa mga marurunong at mánganganalakal.

Ang namatay nating *historiador* na si Zulueta ay dî sanang naghirap ng marami sa paghahanáp ng mga balita't talâ nang siya'y naglalayag sa ibá't ibáng bayan upang kumuha ng magagamit sa kasulatan sa *Historia* ng Pilipinas. At hindî ngâ, sapagka't sa lahat halos ng mga bayang pinaroonan niya'y maraming marurunong at mga nag-áaral na maalam na ng wikang iyán. Ito rin ang masasabi natin hingil sa médico, abogado, ingeniero at ibá pa; dahil sa ngayo'y may mga aklát nang nalilimbag sa Wikang Esperanto ukol sa mga dunong na iyan.

At dî natin maikakatwiran na ang pag-aaral ng isáng karununggan upáng matamóng lubós, ay kailangang pag-aralan sa sariling wikà. Mababangít ko sa inyó ang isáng bagay na nangyari ngayón: kanikaniná lamang, sa pag-uusap namin ni Dr. Zamora, ay nasabi sa akin ng tinurang doctor, na, isáng araw, hiningî raw niyá sa isáng doctor na taga Hapón na siya'y turùan ng isáng dunong tungkol sa medicina. Tinugón ng tinurang hapón si Dr. Zamora ng gayarí:—"Mag-aral kayó—anyá—ng wikang inglés, pagka't akó mang ito'y dî ko máitutúrò sa inyó ang itinátanong sa akin sa sarili kong wikà, dahil sa ang dunong na iyán ay pinag-aralan ko sa wikang inglés."

Diyán mapaghuhulò-hulò, na dî ngâ katwiran iyáng sinasabing kailangang pag-aralan ang isáng dunong sa sariling wikà, upang matamó natin.

Pag-aralan ngâ natin, mga ginooó, ang Wikang Esperanto upáng magkaroón tayo ng isáng kaparaanáng magagamit sa ikapagtátamó ng ibá't ibáng dunong.

Digitized by Google

GAZETOJ ESPERANTISTAJ

Unu peso (₱1.00) egualvaloras al unu Spesmilo (1 Sm.) en internacia mono.

I.—SPECIALAJ ĴURNALOJ

ESPERANTO, duonmonata internacia gazeto en Esperanto. Nacia pago en kvar lingvoj; jare ₱1.20. Direktoro: H. Hodler, 8, rue Bovy-Lysberg, Geneva, Switzerland.

ESPERO KATOLIKA, monata, malfermita for ĉiuj demandoj (escepta la politikaj;) jare, ₱2.00. P-o Em. Peltier, en Ste-Radegonde, Tours (Indre-et-Loire,) France.

ESPERANTA LIGILO, monata organo en reliefpunktoj por blinduloj: jare, ₱1.20 Cef-redaktoro: Th. Cart, 12, rue Soufflot, Paris V.

ESPERO PACIFISTA, monata organo de "Pacifisto" (Internacia Societo por la Paco;) jare, ₱2.00, kun laŭvola enskribo en la societo. Direktoro: G. Moch, 26, rue de Chartres, Neuilly-sur-Seine, France.

FOTO-REVUO, monata gazeto fotografa, en Franc. kaj Esp. lingvoj; jare, ₱2.00, ĉe Charles Mendel, 118, rue d'Assas, Paris.

INTERNACIA REVUO MEDICINA, ₱2.80; 33, rue Lacépède, Paris V.

INTERNACIA SCIENCA REVUO, monata; jare, ₱2.80. Direktoro: R. de Saussure. Administracio: Internacia Scienca Oficejo, 8, rue Bovy-Lysberg, Geneva.

INTERNACIA SOCIA REVUO, monata; jare, ₱2.40. Administracio: S-ro R. Louis, 45, rue de Saintonge, Paris III.

JUNA ESPERANTISTO, monata gazeto por junuloj, instruistoj kaj Esperanto-lernantoj, 8 pagoj nur en Esperanto. Jara abono: ₱1.00. Administracio: Presa Esperantista Societo, 33, Lacépéde, Paris.

LA REVUO, internacia monata literatura gazeto, kun kontanta kunlaborado de D-ro L. L. Zamenhof, jare ₱2.80; 79 Boulevard Saint Germain, Paris.

LINGVO INTERNACIA, monata organo, 48 pagoj (13 × 20,) nur en Esperanto; jare, ₱2.00, kun alduno literatura, ₱3.00. Presa Esperantista Societo, 33, rue Lacépéde, Paris.

TRA LA MONDO, tutmonda revuo esperanta, multilustrata; jare, ₱3.20, unu numero 30 centavoj. Sin turni al Administracio de Tra la Mondo, 15, boulevard des Deux-Gares, Meudon (S.-et-O.), France.

II.—NACIAJ PROPAGANDAJ ĴURNALOJ

Belgujo: LA BELGA SONORILO, dumonata revuo, Esperanto kaj tradukoj francaj aŭ flandraj. Jara abono: 6 frankoj (2.40 Spesm.) (₱2.40.) Sin turni al la Direkcio: 53, Rue de Ten Bosch, Brussels. La abonjaro komencas de la Septembra monato.

Bohemujo: ČASOPIS ČESKYCH ESPERANTISTŮ, monata organo de l'Bohemoj, en Boh. kaj Esp. lingvoj; jare, ₱1.50. Administracio: Prague

Brazilujo: BRAZILA REVUO ESPERANTISTA, monata organo en Port. kaj Esp. lingvoj; jare ₱2.40. Redakcio: Rua da Assemblea, 46, Rio de Janeiro.

Bulgarujo: BULGARA ESPERANTISTO, monata organo en Bulg. kaj Esp. lingvoj, jare, ₱0.60. Administracio: Sofia, Bulgaria.

ESPERANTO, duonmonata internacia gazeto en Bulg. kaj Esp. lingvoj: jare, ₱1.20. Redaktoro de la Bulgara eldono: N. D. Kovaĉef, Sofia, Bulgaria.

LUMO, monata organo en Bulg. kaj Esp. lingvoj; jare, ₱1.60, ĉe Iv. Nenkov, str. Sv. Gorske, Tirnovo.

Danujo: ESPERANTO BLADET HELPA LINGVO, monata oficiala organo de la "Socieo de Esperantistoj;" jare Kr. 1.20; ĉe: Fino G. Mönster, 54 B, Copenhagen O.

Filipina Insularo: FILIPINA ESPERANTISTO, monata propagandilo; jare 2 Sm.; Box 326, Manila.

Finnlando: FINNA ESPERANTISTO, en Esp. lingvo; jare, Fmk. 1.50; ĉe Ilarejo Esperantista, Helsinki, Finland.

(vidu la sekvantan pagon.)

Digitized by Google

GAZETOJ ESPERANTISTAJ

Francujo: L'ESPÉRANTISTE, oficiala monata organo de la S. F. P. E., en Franc. kaj Esp. lingvoj; jare, ₱1.40. Louviers (Eure,) France.

PARIS-ESPERANTO, monata organo de l' Grupo Pariza, en Franc. kaj Esp. lingvoj; jare, ₱0.60, Sek.: V. Chaussegros, 3, Place Jussieu, Paris.

LABORO, senpage, monate; 4 St. Bourg-Fibourg, Paris.

TRA PARIZO; 3 St. du Tresor, Paris V.

L'ETOILE ESPERANTISTE, monate; jare ₱0.80; 3 rue Sophie-Germain, Paris.

Germanujo: GERMANA ESPERANTISTO, oficiala monata organo de la G. E. S., en Germ. kaj Esp. lingvoj; jare, ₱1.50 Oni abonas ĉe Esperanto Verlag Moller & Borel, 95, Prinzenstrasse, Berlin, kaj ĉe Hachette & K°, Paris.

EHO ESPERANTISTA, monata esperantista aldono de Das Echo ĉiusemajna germana revuo; jare (aĉetabla nur kun Das Echo,) ₱2.00, ĉe J, H. Schorer, Wilhelmstr., 29, Berlin.

GERMANA ESPERANTO-GAZETO, Kaiser Friedrichstr, 1, Magdeburg, Germany.

LA SAKSA ESPERANTISTO, monate; jare 0.75; Fritz Stephan, Leipzig, Germany.

EKSPORT-ĴURNALO, Union Esp. Verlags Gesellschaft, Frankfurt on Main.

Granda Britujo: THE BRITISH ESPERANTIST, en Angl. kaj Esp. lingvoj; jare, ₱1.50, 13, Arundel Street, Strand, London.

LA ESPERANTO INSTRUISTO, monate; jare ₱1.00; G. Pitman, 85 Fleet St., London, E.C.

Guatemala: CENTRAMERIKA ESPERANTISTO; ₱1.20, Quezaltenango, Guatemala.

Hindujo: LA PIONIRO, en Ang. kaj Esp. lingvoj; monate, ₱1.20, Marikuppan, Mysore State, South India.

LA STELO DE L' ORIENTO, Calcutta.

Hispanujo: LA SUNO HISPANA, oficiala monata organo de la H. S. P. E. en Esp. kaj Hisp. lingvoj; jare, ₱1.20; Avallanas 11, Valencia.

Holando: AMSTERDAMA PIONIRO; en Hol. kaj Esp. lingvoj; jare ₱1.25, 386 Singel, Amsterdam Holland.

Hungarujo: LA VERDA STANDARDO, en Hung. kaj Esp. lingvoj; jare, Kr. 4, Ulloi-út 59, IV, 8, IX, Budapest, Hungary.

Italujo: IDEALO; ₱1.20; Corso Calatafimi, 495, Palermo, Sicily.

ESPERANTA ABELO, Dr. Achille Tellini, Udine, Italy.

Japanujo: JAPANA ESPERANTISTO, monata ilustrita organo de la Japana Esp. Asocio, jare, ₱1.60, Jurakĉo, Kojimaĉk, Tokio.

Perujo: ANTAUEN ESPERANTISTOJ, en Hisp. kaj Esp. lingvoj; jare, ₱1.20: Apartado 927, Lima, Peru.

Polujo: POLA ESPERANTISTO, dumonata organo de Societo Esperanto, en pol. kaj esp. lingvoj; jare, ₱2.00: Smolna 23- Warsaw, Poland.

Rusujo: RUSLANDA ESPERANTISTO, oficiala monata organo de "Espero," en Rus. kaj Esp. lingvoj; jare, ₱3 20, B. Podjaĉeskaja 24, St. Petersburg.

Svedujo: ESPERANTISTEN, en Sved. kaj Esp. lingvoj; jare, ₱1.40, 37, Surbunnsgatan, Stockholm.

Svisujo: SVISA ESPERO, en Esp. oficiala organo de la S. E. S.; jare, ₱1.00, 6, Vieux College, Geneva.

FLUGILA STELO, esp. stenografo; jare ₱1.04, Lussingen, Switzerland.

Unuigitaj Statoj: AMERIKA ESPERANTISTO, $1.00, 1239 Michigan Avenue, Chicago.

THE AMERICAN ESPERANTO JOURNAL, oficiala monata organo de "American Esperanto Association," jare, $1.00; 211 W. 126 St, New York City.

ANONCETOJ po ₱1.00 (1 Sm) por ses monatoj

PEDRO CABANGIS, BUREAU OF SUPPLY, MANILA, deziras korespondadi per poskartoj (au intersangi p.k.) kun samideanoj ĉiulandaj. Respondos tuj kaj ĉiam.

S-ro F. E. COFREN, BOX 175, MANILA, deziras ricevi de ĉiulandaj samideanoj ilustritajn poŝtkartojn, prefere naciaj kostumoj, kaj sange sendos p. k'n el Filipinujo.

Digitized by Google

LIST OF MEMBERS, FEB , 1908.

PHIL. ESP. ASS'N.

1 Dr. H. W. Yemans
2 Mr. W. W. Weaver
3 Mr. W. H. Case
4 Mr. A. R. Tuohy
5 Mr. W. Crozier
6 Mr. S. Garcia Roxas
7 Mr. W. D. Smith
8 Mr. Cecil Cosper
9 Mr. G. C. Dobson
10 Mr. W. J. Crampton
11 Mr. C. H. Noronha
12 Mr. M. Goodman
13 Mr. O. J. Madsen
14 Mr. C. H. Cady
15 Mr. M. A. Torres
16 Dr. Felipe Zamora
17 Miss Felicidad Zamora
18 Miss Trinidad Zamora
19 Miss Margarita Zamora
20 Miss Maria Paz Zamora
21 Miss Maria Paz Arguelles
22 Mr. E. Z. Putman
23 Mr. F. V. Freire
24 Mr. John F. Mangels
25 Mr. C. W. Ney
26 Mrs. C. W. Ney
27 Major Thos. L. Hartigan
28 Mr. Raymond Hartigan
29 Mr. J. Courtney Hixson
30 Hon. Cameron Forbes
31 Mr. Alfonso Velasco
32 Mr. I. Arnalot
33 Mr. Hermenegildo Cruz
34 Mr. T. C. Kinney
35 Mr. A. F. Ferguson
36 Mr. Leon Almeda
37 Mr. Horace J. Dickinson
38 Mr. Roy H. Gearhart
39 Mr. W. Dederick
40 Mr. Velear L. Minehart
41 Mr. Charles S. Banks
42 Mr. A. K. La Motte
43 Mr. R. B. Westcott
44 Mr. E. B. Harris
45 Mr. James H. Bass
46 Mr. Joseph Oberlin
47 Mr. Philip C. Whitaker
48 Mr. A. E. Ongpin
49 Mr. F. L. Lutz
50 Mr. W. T. Williams
51 Mr. Prudencio Pascual
52 Mr. M. B. Burke
53 Mr. S. V. Derr
54 Mr. S. Nakamura
55 Mr. M. M. Celis
56 Mr. G. H. Rarey
57 Mr. Santiago L. Abillar
58 Mr. Pedro C. Roxas
59 Mr. Eustaquio C. Diaz
60 Mr. F. E. Braman
61 Mr. Geo. H. Diaz
62 Mr. James Kelly
63 Mrs. Ledyard
64 Mr. Luis Llanso
65 Mr. José L. Javier
66 Mr. N. C. Comfort
67 Dr. Y. K. Ohno
68 Hon. W. Morgan Shuster
69 Mr. Vernor H. Petre
70 Mr. Alberto Campos
71 Mr. Plácido Santiago
72 Mr. Agaton D. Beltran
73 Mr. Roberto M. Dy
74 Mr. L. D. Weeks
75 MANILA ESP. SOC. No. 1
76 Mr. Arcadio Arellano
77 Mr. Ceferino Cacnio
78 Mrs. Anna R. Clifford
79 Mr. Sixto Nazario
80 Mr. Angel Borrel
81 Mr. Zoilo Villanueva
82 Dr. L. Viado
83 Dr. A. de Asis
84 Miss Natividad Almeida
85 Mr. Fernando Salas
86 Mr. Agustin Coruña
87 Mr. Pedro T. Torres
88 Mr. Juan Atayde
89 Mr. J. J. McCarthy
90 Mr. W. H. MacDonald
91 Mr. C. P. Jarman
92 Mr. W. R. Blanchard
93 Dr. J. Lane Albon
94 Mr. Rosendo Santiago
95 Mr. T. B. Tolman
96 Mr. Vicente Guasch
97 Mr. C. N. Guertin
98 Mr. E. R. Koert
99 Mr. Juan Manahan
100 Mr. H. C. Luersson
101 Mr. L. J. Lambert
102 Mrs. L. J. Lambert
103 Mr. Sixto Sandejas
104 Mr. Ramon Syyap
105 Mr. C. Rodriguez
106 Mr. John P. Quander
107 Mr. Honorio Lopez
108 Mr. W. M. Taylor
109 Mr. Leo J. Discher
110 Mr. W. A. Northrop
111 Mr. Norberto Rivera
112 Mr. F. Luling
113 Mr. A. Wuterich
114 Mr. A. V. Brodett
115 Mr. F. J. Brown
116 Mr. Manuel Espinosa
117 Mr. Eusebio Muyot
118 Mr. W. U. Anderson
119 Mr. Bruno Adora
120 Mr. Francisco Abella
121 Mr. Benito Abreu
122 Mr. W. W. Hoadly
123 Mr. J. Carpi
124 Mr. José Puya
125 Mr. H. M. R. Rodman
126 Mr. P. Botelho
127 Mr. J. H. Mader
128 Mr. Maurice Kahn
129 Mr. Francisco Latorre
130 Mr. Pablo F. Avelino
131 Mr. J. G. Boor
132 Mr. Carlos Voigt
133 Mr. J. C. Abella
134 Mr. B. F. Urrutia
135 Mr. G. Catipon
136 Mr. José V. Javier
137 Mr. Vicente Villalobos
138 Mr. R. Tiedemann
139 Mr. Ugo Bolleno
140 Mr. H. Staub
141 Mr. Emilio Salazar
142 Mr. Mariano de Leon
143 Mr. J. M. Estrella
144 Mr. Lino S. Agustin
145 Mr. Chas. H. Stone
146 Mr. V. A. Acuña
147 Mr. J. W. Marker
148 Mr. W. J. Hill
149 Mr. J. Caballero
150 Mr. A. Ramos
151 Mr. Maximo Alejo
152 Mr. M. Tenorio
153 Mr. C. Hilario
154 Mr. Earl B. Morris
155 Mr. H. Clarke
156 Mr. A. A. Remigio
157 Mr. J. E. Sanda
158 Mr. S. M. C. Joseph
159 Mr. Frank H. Gore
160 Mr. C. Spaulding Sly
161 Mr. Ed. Sizer, Jr.
162 Mr. F. Praysler
163 Mr. H. Wursch
164 Mr. E. E. Allen
165 Mr. F. Agtarap
166 Mr. J. E. de Guzman
167 Mr. F. Gonzalez
168 Mr. A. G. Castillijo
169 Mr. Thos. Moss
170 Mr. C. C. Young
171 Mr. J. McIntosh
172 Mr. J. U. Longaker
173 Mr. Max Protzen
174 Mr. W. Keller
175 Mr. W. N. Ray
176 Mr. W. K. Jones
177 Mr. R. M. Woolley
178 Mr. B. A. Green
179 Mr. Claudio Nera
180 Mr. Ciriaco Nicolás
181 Mr. Perfecto N. Cruz
182 Mr. Luis Paredes
183 Mr. Cándido Inglesa
184 Mr. L. P. Fiege
185 Mr. José Calero
186 Mr. José S. Santos
187 Dr. Ariston Bautista
188 Mr. Carson Taylor
189 Mr. C. Mandelbaum
190 Mr. Adam D. Tanner
191 Dr. F. H. Ruediger
192 Mr. W. Schultze
193 Dr. R. F. Bacon
194 Mr. R. C. McGregor
195 Mr. Herbert S. Walker
196 Mrs. Lora S. Cass
197 Dr. E. C. Shattuck
198 Dr. José Albert
199 Mr. W. W. Young
200 Mr. Paciano Castro
201 Mr. Gustavo Maulini
202 Mr. E. G. Weber
203 Mr. Manuel Enriquez
204 Mr. Canuto Gimenez
205 Mr. Mariano Luna
206 Mr. Santiago A. Leaño
207 Major Robert Noble
208 Mr. L. S. Brown
209 Mr. I. Posner
210 Mr. W. E. Grosclaude
211 Mr. Feliciano Altonaga
212 Mr. Jos. Cawrenberg
213 Mr. Valentin Descals
214 Mrs. I. Arnalot
215 Mr. L. Arnalot
216 Mr. R. M. Mealley
217 Mr. Gabriel P. Flores
218 Mr. Diego Rodrigez
219 Mr. Emilio Cueto
220 Mr. Prudencio Garriz
221 Mr. John R. Edgar
222 Mr. James F. Connolly
223 Mr. H. C. Ruppenthal
224 Mr. Faustino Mártires
225 Mr. Juan Gonzalez
226 Mr. Luis W. Dison
227 Mr. Barto Miranda
228 Miss Feliza Hizon
229 Mr. Amado Santos
230 Miss Soledad Dayrit
231 Miss Rosa Raymundo
232 Mr. Francisco Singian
233 Mr. Simeon Morales
234 Mr. Juan Munne
235 Miss Elena Lauchengco
236 Miss Felipa Lauchengco
237 Mr. Jorge Pineda
238 Mr. Benigno M. Gomez
239 Mr. H. Löwinsohn
240 Mr. M. V. del Rosario
441 Miss Mary Polk
242 Dr. W. E. Musgrave
243 Dr. P. E. Garrison
244 Dr. F. B. Bowman
245 Mr. M. T. Clegg
246 Dr. P. K. Gilman
247 Mr. R. Basa
248 Mr. T. H. Edwards
249 Mr. Albert J. Barnard
250 Mr. Joaquin Rui Planas
251 Mr. Manuel P. Ibañez
252 Dr. R. E. L. Newberne
253 Mr. Basil G. Butler
254 Mr. D. L. Twomy
255 Mr. Honorio Samelo
256 Mr. Evaristo Cubos
257 Mr. Domingo Uichico
258 Mr. Domingo Borromeo
259 Mr. Cresenciano Baza
260 Mr. Deogracio L. Javier
261 Mr. H. D. Gibbs
262 Mr. W. D. Carpenter
263 Mr. A. B. Hoag
264 Mr. José E. Canseco
265 Mr. A. R. Sacramento
266 Mr. Servilieno Mendoza
267 Mr. G. A. Remigio
268 Mr. V. Flaviano
269 Mr. Pánfilo Lecónico
270 Mr. R. Aspillera
271 Mr. Ralph Steinecher
272 Mr. Andrés Garcia
273 Dr. R. B. Bean
274 Mr. John S. Potter
275 Mr. T. Bitterman
276 ESP. SCIENCA KLUBO
277 Capt G. A. Skinner
278 Mr. Clementino Chaves
279 Mr. F. E. Cofren
280 Mr. E. B. Christie
281 Mr. Charles R. Cameron
282 Mr. Otho Atkin
283 Mr. D. M. Oloroso
284 Mr. Antonio Buñag
285 Dr. R. T. Edwards
286 Mr. Patricio Perez
287 Miss Gorgonia Ilo
288 Mr. José P. Katigbak
289 Mr. Santiago Artiaga
290 Mr. E. H. Murphy
291 Mr. Stuart S. Harvey
292 Mr. Chas. C. Coleman
293 Mr. Gregorio C. Villegas
294 Mr. W. J. Manion
295 Mr. F. M. Luz
296 Mr. B. Remedios
297 Mr. Cayetano Rodriguez
298 Mr. Isidro Matias
299 Mr. Isidoro Gonzalez
300 Mr. Segundo Lopez
301 Mr. Carlos Lorenzo
302 Mr. Gabriel La O
303 Mr. Francisco Sevilla
304 Mr. Arturo Ilo
305 Mr. Isidro Alparaz
306 Mr. Silverio E. Diaz
307 Mr. Fred. L. Pattison
308 Miss Rogelia Arguelles
309 Miss Amada Arguelles
310 Mr. Antonio Gomez
311 Mr. W. B. King
312 Mr. M. Molo Legaspi
313 Hon. F. M.a Guerrero
314 Mr. Lope K. Santos
315 Mr. A. M.a Rivero
316 Mr. Carlos Ronquillo
317 Mr. Ligorio Gomez
318 Mr. Manuel Lopez
319 Mr. Pedro Cabañgis
320 Mr. F. M. Snook
321 Mr. Amos E. Allen
322 Miss Esperanza E. Rea
323 Mr. Andrés Pastor
324 Mr. H. Otley Beyer
325 Gov. Jno. P. Finley
326 Miss Helen A. Florendo
327 Mr. Claudio Boada
328 Mr. Tereso L. Javier
329 Mr. W. A. Tener
330 Mr. Geo. Bronson Rea
331 Mrs. N. L. Cofren
332 Mr. J. R. Manners
333 Mr. J. L. Perrin
334 Mr. David Rines
335 Major H. B. Orwig
336 Mr. I. San Agustin
337 Mr. Rafael F. Morelos
338 Mr. Geo. W. Douglass
339 Lt. A. J. McDonald, P.S.
340 Mr. José Nolasco, Jr.
341 Mr. Chas. A. Clark
342 Miss Carmen Romero
343 Mr. Henry Wise
344 Miss Rita Vera
345 ZAMBOANGA ESP. SOC.
346 Major Chas. H. Grierson
347 Mr. Simeon R. Bendaña
348 Mr. Edgar A. McClellan
349 Mr. Gregorio A. Arceo
350 Mr. Z. C. Collins
351 Mr Will. S Irey
352 Mr. Moisés V. Sansón
353 Mr. Henry Becker
354 Mr. Angel P. de Leon
355 Mr J M Noé
356 Mr. Ramon R. Ortiz
357 Mr. John Knox Arnold
358 Capt. L. E. Case, P.C.
359 Mr Lumen A Jennings
360 Capt. G. T. Langhorne
361 Mr. Vicente Pacia
362 Miss A. de Ocampo
363 Mr. Manuel Franco
364 Mr. G. Avellanosa
365 Mr. F. M. Quimpo
366 Mr. Manuel Alcantara
367 Mr. J. P. Gallegher
368 Mr. Eugene C. Riva
369 Mr. P. A. Remigio
370 Mr. Everett M Stanley
371 Mr. Francisco Pamies
372 Mr. Luis Coma
373 Mr. Carlos Vells
374 Dr. H. J. Nichols, U.S.A.
375 Dr. Edgar King, U.S.A.
376 Mr. R. D. Fergusson
377 Mr. C. Ponce de Leon
378 Mr. Eduardo Gallego
379 Mr J. Monnier
380 Mr. Ferdinand Levy
381 Mr. Enrique Lopez
382 Mr. Joaquin Verdaguer
383 Mr. Robt. B Sabin
384 Mr. I. de Tobar
385 Mr. Roscoe L. Hall
386 Rev. I. B. Harper
387 Mr. C. M. Colton
388 Dr. David P. Barrows
389 Mr. Luis de Keyser
390 Mr P A Weems
391 Mr. José Morales
392 Mr. W. E. Goode
393 Mr. Ed Schimming
394 Mr R. F. Figueras
395 Mr. Ricardo Reyes
396 Mr. José Grey
397 Mr. P T Bustamante
398 Mr. M. de Ocampo
399 Mr J H. Taylor
400 Mr. Amos G. Bellis
401 Mr. E. Valmas
402 Mr. Gerónimo Galiana
403 Mr Emilio Boada
404 Mr. Leopold Falek
405 Mr. M. Plattring
406 Mr V. Aldanese
407 Mr. J. M Switzer
408 Mr W D Malromates
409 Mr. Telesforo Chuidian
410 Mr. Carmelo Peñaflor
411 Dr. C. E. Freeman U.S.A.
412 Mr. Manuel C. Grey
413 Miss Hazle de Lacey

Digitized by Google

List of Members—Contd

414 Mr. F. E. Angelo
415 Mr. Geo. Patton
416 Mr. Ildefonso Agulo
417 Mr. Vicente Miranda
418 Mr Cirilo M. Bayaya
419 Mr. Sinterio Mendoza
420 Capt. W E. Thompson
421 Mr. Pedro Amario
422 Mr. Feliciano Basa
423 Mr Leoncio Liqueti
424 Mr. H E Smith
425 Mr. Vicente Tecson
426 Hon. Macario Adriático
427 Miss Adel Dijamco
428 Mr. E. S. Eby
429 Rev. J. L. McElhany
430 Major J. D. Glennon
431 Mr. Vernon D Gibson
432 Mr. D. A. Barretto
433 Mrs. E. S. v. Piontkowski
434 Mr. J. L. del Castillo
435 Mr. A. J. Cooper
436 Mr. Rafael Toralbo
437 Mr. J. W Bellinger
438 Mrs Bellinger
439 Mr. W. W. Harn
440 Mr. V. de la Rosa
441 Mr. Jose de la Rosa
442 Mr. F. Zapanta
443 Mr. Eriberto Antonio
444 Mr. Antonio S. Agustin
445 Mr. Graciano P. Santos
446 Mr. Gregorio Giron
447 Mr. Eusebio Alejo
448 Mr Juan Espiritu
449 Mr. Manuel Ruiz
450 Mr. Francisco Teran
451 Mr. Vernacio Castillo
452 Mr. A. E. Somersilles
453 Mrs. A. E. Somersilles
454 Rdo P. Juan Calleja
455 Mr. Timoteo Merlo
456 Esp. Klubo No. 8. (Quiapo) Box 636
457 Dr. Paul Clements
458 Dr. M. Herman
459 L' Espero Klubo Esp. San Fernando, Pamp.
460 Mr Lorenzo Manosca
461 Mr. Pedro R. Santos
462 Mr. José D. Galleano
463 Mr. W. L. Cofren
464 Mr. Nicanor Abelardo
465 Mr. F. A. Guldager
466 Mr W. Holtzapple
467 Mr. Hermogenes Marco
468 Mr Apolonio Mendoza
469 Mr. Claudio Carbonell
470 Mr. Nemesio A. Ratia
471 Mr Casimiro Urrutia
472 Mr. Gervasio de Lara

TO OUR ADVERTISERS

It is our aim to circulate this journal to the best advantage possible, and accordingly we send specimen copies regardless of expense and unstintedly; postal regulations prevent us from sending at preferential rates sample copies to the same individual for two consecutive issues and therefore our field is always to a large extent *a new field each month*. This should appeal to advertisers, especially when they are assured that we print 2000 copies each month and get them well placed. It is not an advertising scheme to gain a single centavo; all editorial work is done gratuitously and any cash balance over printing expenses that may be derived from advertisements in the future will be devoted to still further enlarging the circulation—to our interest and to our advertisers' interest—*our roads run parallel.*

CLARK & CO.
OPTICIANS
ALL FORMS OF LENSES MANUFACTURED : : :
EYES TESTED
76 ESCOLTA, MANILA
(WATSON BUILDING)

Album Historico
DE LA
PRIMERA ASAMBLEA FILIPINA
SE VENDE EN LA OFICINA
DEL
FAR EASTERN REVIEW
McCULLOUGH BUILDING
RICAMENTE ILUSTRADO
Y ENCUADERNADO

THE COOPERATION OF ALL INTERESTED IN THE ESPERANTO MOVEMENT IS INVITED.

₱2.00 PER ANNUM includes membership in the central association (Philippines Esperanto Association) as well as subscription to "Filipina Esperantisto."

This journal, published monthly, will keep you informed as to the progress of Esperanto in all parts of the world.

The Executive Committee, Philippines Esperanto Association,
P. O. Box 326, Manila.

Please enroll my name on the books of the Association and forward "Filipina Esperantisto" commencing with No..... I enclose ₱2.00.

Sírvase insertar mi nombre en el Libro de los Socios de la Asociación y mandarme el "Filipina Esperantisto" empezando con el Núm..... Incluyo ₱ 2.00.

Name .....

WRITE CLEARLY. *Postal Address* .....

Se invita la cooperación de todos los que simpatizan con el "Esperanto." **₱2.00 al año** es la cuota de Socio en la Asociación Central estando incluido en esto su derecho á la suscripción al "Filipina Esperantisto."

Esta revista que se publica mensualmente dará todos los informes acerca del desarrollo del "Esperanto" en todas las partes del mundo.

Digitized by Google

ESPERANTO BOOKS

NOW ON SALE

ENGLISH

	Price	Post Free
The Whole of Esperanto	₱ .10	₱ .10
Standard Course of Esperanto, by G. W. Bullen (paper)	" .40	" .44
Standard Course of Esperanto, by G. W. Bullen (cloth)... ...	" .80	" .86
Graduated Lessons in Esperanto, with Key by A. Motteau ...	" 40	" .44
Student's Text Book, by Dr. O'Connor, M A.	" .80	" .88
Grammar and Commentary on the International Language Esperanto, by Major-General George Cox, B.A. (2nd Revised Edition)	" 1.60	" 1.70
Esperanto-English Dictionary by A. Motteau	" 1.00	" 1.08
English-Esperanto " by O'Connor and Hayes... ...	" 1.00	" 1.08

SPANISH

Todo el Esperanto	" .10	" .10
Primeras Lecciones (Cart)	" .30	" .34
Manual y Ejercicios de Esperanto, por V. Inglada	" 1.30	" 1.40

ESPERANTO LITERATURE

Fundamenta Krestomatio, a collection of prose and poetry, edited, by Dr. Zamenhof, standard guide for Esperanto style (paper)	" 2 00	" 2.12
ditto ... ... bound in (cloth)	" 2.50	" 2.64
Hamlet, translated by Dr. Zamenhof (paper)	" 1.20	" 1.30
Hamlet, translated by Dr. Zamenhof (cloth)	" 2 00	" 2 10
Julio Cezaro (de Shakespeare,) trad. D. H. Lambert, B.A. (cloth)	" 1.30	" 1.40
Monadologio, of Leibnitz, translated by E. Boirac, Rector of the University of Dijon...	" .45	" .50
Kondukanto kaj Antologio, by A. Grabowski...	" 1.40	" 1.50
Esperantaj Prozaĵoj, by the best authors (paper)	" 1.40	" 1.50
Diversaĵoj, stories translated by various writers (paper) ...	" 1.20	" 1.30
La Revizoro, komedio en 5 aktoj de N. V. Gogol, trad. Dr. Zamenhof	" 1.20	" 1.30
Vojaĝo Interne de mia Ĉambro of X. Le Maistre, translated by Sam. Meyer...	" .60	" .70
Elektitaj Fabloj (Lafontaine,) trad. G. Vaillant	" .60	" .70
Paŭlo kaj Virginio, trans. by H. Hodler	" 1.00	" 1.10
La Ora Saflano (and English key)..	" .50	" .58

A large assortment of literature is on order.

JOHN R. EDGAR & CO.

BOOKSELLERS AND STATIONERS

(DEPÔT FOR PHIL. ESPERANTO ASSOCIATION)

143 ESCOLTA

JOIN THE PHILIPPINE ESPERANTO ASSOCIATION! The Monthly journal Filipina Esperantisto free to members; inclusive dues only ₱ 2.00 per year. A Bond of both learners and well-wishers combined for the purpose of pioneering the Esperanto movement in the Philippines.

Apply to Executive Committee, P.E.A., Box 326. Manila

Digitized by Google

KAPAKANÁN AT PALÁTUNTUNAN
NG̃

WIKANG ESPERANTO

UNANG BAHAGI

Ang Pagbibigkás at ang Pagsulat
(Ortolohiya at Ortograpiya)

Ang *Ortolohiya* ay tumutukoy sa pagbibigkás ng̃ mg̃a tinig at ang *Ortograpiya* namá'y nahihingíl sa pagsulat.

Ang abakada (alfabeto) ng̃ Wikang Esperanto ay binubuô ng̃ 28 titik, na ang pagsulat ay gayarí:

Aa, Bb, Cc, Ĉĉ, Dd, Ee, Ff, Gg, Ĝĝ, Hh, Ĥĥ, Ii,
Jj, Ĵj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr, Ss, Ŝŝ, Tt,
Uu, Ŭŭ, Vv, Zz,

at ang pagbibigkás ay katulad din nang pagbibigkás sa wikang kastilà, maliban lamang ang mg̃a konsonanteng c, ĉ, g, ĝ, h, ĥ, j j, ŝ at z.

Ang C ay dapat tumunog na parang *ts*. Halimbawà: *leciono* = *lisyón*, ay dapat bigkasíng le*ts*iono.

Ang Ĉ ay dapat tumunog na parang *ch* sa kastilà: *ĉevalo* = *kabayo*, ay dapat bigkasíng *ch*evalo.

Ang G kailan má'y dapat magkaroón ng̃ tinig na gayarí: ga, gue, gui, go, gu: *gepatroj* = *amá* at *iná*, ay dapat bigkasíng *gue*patroy.

Sa Ĝ ay dapat gamitin ang tinig na nagbubuhat sa pagdaop ng̃ dilà sa dakong itaás ng̃ ng̃ipin at ng̃alang̃alá.

Ang H ay dapat na tumunog na kapara sa wikang tagalog: *homo* = lalaki, ay dapat bigkasíng *h*omo.

HOTEL DE FRANCE
ESCOLTA
Centrally located
All modern conveniences

NEW HOTEL ORIENTE
INTRAMUROS
First Class Cuisine

NOTICE

As a convenience to our patrons, meal tickets sold at the two above hotels will be honored in either.

La Granja
Trinidad, Benguet
The summer resort of the Philippines

Phone 2183 P. O. Box 291
John R. Edgar & Company
Booksellers and Stationers
143 Escolta

IT MAY BE OF INTEREST to you to know that we sell the following books, and at the prices given below:

		Post
Laird & Lee's Pocket Dictionary Sp. & Eng. at	₱ .60	.06
Laird & Lee's Pocket Dictionary (Leather) Sp. & Eng.	1 00	.10
Appleton's Sp. & Eng.—Eng.-Sp. Dictionary	6 00	.50
The Student's Standard Dictionary Eng.	5.50	.62
Spanish in Twenty Lessons	4.00	.26
The Spanish Verb—Traub	3.00	.20
Verbos Españoles—Cortina	2 80	.10

Write to us if you need any of the above books or ANYTHING ELSE in our line.

Very sincerely yours,
JOHN R. EDGAR & CO.
per John R. Edgar

Digitized by Google

Ang Ĥ ay dapat na bigkasín sa pamamagitan ng tinig na nagmumulâ sa gulung-gulungan: *mehaniko* = mekánika, ay dapat bigkasíng mehanico.

Ang J ay dapat tumunog na parang *y* sa wikang tagalog: *jeso* = pagpapatotoó, ay dapat bigkasíng *yeso*.

Sa J ay dapat gamitin ang tinig na nagmumulâ sa gulung-gulungan sa pamamag-itan ng ngalá-ngalá at dilà; nguni't itó'y dapat ilayô ng kauntî sa mga ngipin.

Ang S ay dapat bigkasín sa pamamag-itan ng hanging nagmumulâ sa mga ngipin at dilà; nguni't itikom ng kauntî ang dulo ng dilà sa dakong itaás.

Ang Z ay dapat tumunog na parang *th* sa wikang inglés, katulad ngâ, sa halimbawà, ng artíkulong *the*, na nagkakapanagagaw ang *d* at ang *z*, kung bagá sa kastilà: *plezuro* = lugód, ay dapat bigkasíng pledzuro. Sa makatwid: bigkasíng sa pamamag-itan ng dilà sa pag-daóp nitó sa mga ngipin.

Sa Wikang Esperanto ay walâ niyaóng dalawáng konsonante, na tinatagláy ng ibáng wikà, na may tanging pagbibigkás, katulad nang nangyayari sa *ll* at sa *rr* sa wikang kastilà. Nguni't, bagá man gayón, sa Wikang Esperanto ay mayroón ding dalawáng konsonanteng magkawangis na nagkakadikít, na itó'y nangyayari dahil sa pagkakaagpáng ng dalawáng ugát na ang katangian ngâ ay ang pagkakawangís ng hulíng titik ng isáng ugát sa unang titik ng ugat na sumusunód. Halimbawà: *ek-kanti* = umawit; *dek-kvin* = labíng-limá; *dis-semi* = ihasík ang isáng bagay; *sub-brako* = kilikili, at ibá pa.

Sa mga bagay na iyán, ang mga titik na magkawangis at nagkakadikít ay dapat bigkasín na hiwaláy; alalaóng baga'y pamag-itanan ng kaunting panahón ang pagkaka-daóp ng dila't ngalá-ngalá, at ng dila't mga ngipin. Halimbawà: *sci-i* = maalaman; *ni lu-u* (imperatibo ng berbong *lui*), *for-rabi*, at ibá pa.

(PAUNAWA:—Tinatawag na *modo imperativo*, kung bagá sa kastilà, ay yaóng salitáng ginagamit sa pag-uutos, sa paghihikayat, sa pamamanhik at sa pag-uudyók. Halimbawà: IBIGIN *mo siyá;* MAG-ARAL *kayó ng Esperanto;* SAMANTALAHIN *natin ang panahón;* KAAWAÁN *ninyó ang mga kulang-palad;* MAGSADYA *ka sa amin.*)

THE HIKE SHOE

The Shoe made especially for the tropics

Tan Calf Oxfords, Bluchers and Bals.	₱10.00
Black Calf and Kid Oxfords, Bluchers and Bals	₱10.00
White Duck Oxfords, The Hike . .	₱ 7.00
White Calf Oxfords, The Hike. . .	₱10.00
Black Arabian Horse, LITTLE DUKE .	₱ 8.00

We carry a line of the Hanan shoes, the best known shoe in the world

AMERICAN SHOE STORE

R. A. McGRATH, PROPRIETOR PLAZA GOITI

Digitized by Google

Del il sa isinaysáy, dapat iwasan ang pagbibigkás sa isáng panahón lamang, katulad ng *ll* sa kastilà, ang mga salitâ ng Esperanto na pinag-uugáy. Halimbawà: mal-laboreno, mal-laŭdi, mal-laŭte, mal-lerta, mal-larĝa, at ibá't ibá pa.

ANG MGA DIPTONGO

Tinatawag na *diptongo* ang pagkakaugráy ng dalawáng bokal na binibigkás nang paminsanan. Sa Esperanto ay may dalawáng diptongo lamang, na itó'y ang ŭ sa pag-sasapì nitó sa isá sa dalawáng bokal na *a* ó kayâ *e*. Halimbawà: bel*daŭ*=madalî; *Eŭ*ropo=Europa, na ang mga sílabang *daŭ*, *Eŭ*, ay ibinibigkás nang paminsanan.

(PAUNAWA:—Tinatawag na *sílaba*, ay ang tinig ng isá, dalawá ó ilán pang titik, na ibinibigkás na paminsanan, at wari'y napapakingán natin sa isáng panahón lamang. Halimbawà: *a*, *e*, *ma*, *di*, *ka*, *pa*, *nag*, *ŭgu*, *ĝa*, *kan*, at ang ibá't ibá pang gang-ganitó.)

Maliban sa mga halimbawang itinitik (*aŭ* at *Eŭ*), ang bawa't bokal, ay dapat bigkasín na hiwaláy sa mga ibá, na nagsisipì sa mga ibang sílaba. Sa halimbawà: *Mario*=Maria, dapat bigkasíng *Ma-ri-o*, sapagká't dî nagiging diptongo ang mga bokal na *i* at *o*, at ri alín pa man, tangì lamang ang *u* kung inaunugnáy sa *a* ó sa *e* kayâ, (*aŭ*, *eŭ*) kapara ng isinaysáy na.

Garoón din raman ang dapat alagaín sa mga bokal na nagkakalapít at nauukol sa dalawáng salitâng nagkakasunód-sunód; kailán ma'y dî dapat magíng *sinalefa* (*), gaya nang karaniwang nangyayari sa wikang kastilà: dapat ligtasín ang mga iyón na bukód-bukód. Ang bagay na itó'y lubháng malalagá sa pagtutulâ. Ganyán ngâ, sa halimbawà, ang nangyayari sa dalawáng tulâng sumusunód na tinatawag na *decasílabos* ó may tig sásampung sílaba:

"Kaj rapide kreskas la afero
Per laboro de la esperantoj"
"*Kaj-ra-pi-de-kres-kas-la-a-fe-ro*
Per-la-bo-ro-de-la-es-pe-ran-toj."

Walter E. Olsen & Co.

Wholesale and Retail

Cigar and Tobacco

Merchants

Cigars of the leading Factories sold at Factory Prices : : : : : : :

TWO STORES:

KIOSKO HABANERO
27 ESCOLTA

KIOSKO RIZAL
168-170 ESCOLTA

Digitized by Google

ANG MGA TINIG NA NAUUKOL SA SÍLABANG IBINIBIGKÁS NA PADIÍN

Sa Wikang Esperanto, katulad nang sa kastilà, pinamamagatáng *acento tónico* ay yaong diín na inauukol ó ibinibigay sa pagbibigkás ng isáng sílaba ng isáng salitâ.

Sa Esperanto, kailan man, ang diín ng tinig ay dapat gamitin ó ilagáy sa kasunód ng hulíng sílaba (penúltima). Sa makatwid: lahat ng salitâ ng wikang itó, (maliban ngâ lamang ang tinatawag na monosílabos ó salitáng may isáng sílaba lamang), ay pawang magaang ibigkás na walâ ngang anó mang kagatulán. Halimbawà: *kampo* = kapalanasan, ang pag-bibigkás ay *kám*-po; *sekretario* = kalihim, ang pag-bibigkás ay se-kre-ta-*ri*-o, at ganyán dín ang ibá't ibá pa.

Susog sa mga sinabing hingil sa mga diptongo, ipakikilala namin ngayón na ang mga salitáng ad *au* (a-*di*-aŭ) = adyós, hierau (hi-*e*-raŭ) = kahapon, baldaŭ (*baldaŭ*) = mamalí, ay pawang magaáng bigkasín, na ang diín ó tuldík ng tinig ay dapat ilagáy sa mga sílabang *di*, *e*, *bal*, sapagká't bumubuô ng diptongo ang mga kkapakanán ng sulat na ang mga iyón ngâ ay siyáng hulíng sílaba nang bawa't isá sa mga halimbawang binangít.

Ang mga isinaysáy ay nabubuô sa garitó:

Una: Ang pagbibigkás ng Wikang Esperanto ay dapat iayong lubós na lubós sa tinig ng bawa't titik na guinagamit sa pagbubuô ng isáng salitâ.

Sa wikang itó ang bawa't tinig ay may isá lamang kapaaranan sa pagsulat at bawa't titik namán ay may sariling tinig na maiibá sa tanáng titik, ng kanyang abakada, at ang nasabing tinig ay dî maáaring magbago magpakailan man.

Ikalawá: Kung ilán ang bilang ng mga bokal ng isáng salitâ sa Esperanto ay garitó rin namán ang bilang ng mga sílaba niyá. Alinsunod dito, dî ipinagpapalagay na bokal ang *i* pag kasunód ang *j*. Halimbawà: *ti-el* (2 sílabe); *i-am* (2 sílaba); *pa-tri-noj* (3 sílaba); *ans-ta-taŭ* (3 sílaba); *fi-lo-zo-fi-o* (5 sílaba) at ibá pa.

Ikatló: Ang diín sa pagbibigkás ay dapat gamitin, kailan man, sa sílabang kasunód ng hulíng sílaba.

ANG PAGSULAT

Waláng anó mang kabigatang mararanasan sa pagsulat ng Esperanto, sapagka't naipaliliwanag na ngâ sa unahán, na ang bawa't tinig ay may isá lamang kaparaanan sa pagsulat at ang bawa't titik ay mayroón namáng sariling tinig na dî maaaring baguhin kahi't sa anóng kadalilanan.

Sapagká't ang diín sa pagbibigkás ay dapat gawín, kailán man, gaya nang sinabi na, sa sílabang kasunód ng hulíng sílaba, sa pagsulat ng Wikang Esperanto ay dî na kailangang lagyán pa nang tuldík ang mga titik na dapat pagdumiinan nang pagbibigkás, pagká't dî na ngâ kailangan.

Ang pag-gamit ng mga tandâ ó signos ay kapara rin nang pag-gamit sa kastilà, maliban lamang sa garitó:

Ang palatandàang ukol sa pagtatanóng (interrogación) at pamamanhík ó kahangãan (admiración) ay sa hulíng salitâ dapat ilagáy, katulad sa inglés. Halimbawà: *Cu vi venos morgaŭ?* = ¿Paririto kayó bukas?—*Kia bela knabino!* = ¡Kay gandáng binibini!

Ang dalawáng puntó ó diéresis na inilalagáy sa ibabaw ng isáng titik (¨), ay dî ginágamit sa Esperanto, at ang komang paitaás ó apóstrope ay ginagamit lamang kung inaalís ang bokal ng isáng artíkulo ó kayâ ng sustantibo. Halimbawà: *L'amo* = ang pag-ibig; *Al la mond'* = sa sangkalupaán.

Ang kaparaanán ng pag-gamit ng gurión ó pangdugtóng sa mga salitáng pinuputol, ay matatagpùan sa dakong hulí ng salaysay na itó.

Ang mga abrebiatura ó mga salitáng isinusulat sa iláng titik lamang, na nagiging parang palatandàan upang huwág nang isulat pa ang lahát ng titik na kinakailangan ng isáng salitâ, karaniwang gamitin itóng mga sumusunód:

e. = ekzemple.	d-ro, D-ro = doktoro.
k. a. = kaj aliaj.	f-ino, F-ino = fraŭlino.
k. c. = kaj ceteraj.	
k. s. = kaj similaj.	K-io = kompanio.
k. sekv. = kaj sekvantaj.	P-ro. = profesoro.
k. t. p. = kaj tiel plu.	s-ro, S-ro = sinjoro.
n-ro. = número.	s-rino, S-rino = sinjorino.
t. e. = tio estas.	

Digitized by Google

F-ino Purita Villanueva

La Reĝino de la Oriento (Karnavalo, Manila'o, 1908)

Digitized by Google